

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 76 · 30. april
Sesjonen 2019–2020

Møte torsdag den 30. april 2020 kl. 10.
Votering ved møtets slutt.

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 76):

1. Debatt om kultur- og likestillingsministerens redegjørelse om status i arbeidet med å fremme likestilling og mangfold i alle sektorer
(Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 28. april 2020)
2. Referat

Statsråd Abid Q. Raja overbrakte 5 kgl. proposisjoner (Se under Referat).

Presidenten: Representanten Nicholas Wilkinson vil fremsette et representantforslag.

Nicholas Wilkinson (SV) [10:01:30]: På vegne av representantene Karin Andersen, Torgeir Knag Fylkesnes, Petter Eide, Arne Nævra og meg selv fremmer jeg forslag om fjerning av innsatsstyrt finansiering i spesialisthelsetjenesten under koronapandemien.

Jeg vurderte hastebehandling, men velger å fremme forslaget og ber om rask komitébehandling.

Presidenten: Representanten Torgeir Knag Fylkesnes vil fremsette et representantforslag.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:02:06]: På vegner av representantane Audun Lysbakken, Kari Elisabeth Kaski, Arne Nævra, Karin Andersen, Lars Haltbrekken og meg sjølv vil eg setje fram eit representantforslag om ei utviding av kompensasjonsordninga for næringslivet.

Gitt alvoret i saka for landets selskap ber eg om at saka blir behandla i komité så raskt som mogleg.

Presidenten: Representanten Trygve Slagsvold Vedum vil fremsette et representantforslag.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:02:46]: På vegne av stortingsrepresentantene Sigbjørn Gjelsvik, Geir Pollestad og meg selv vil jeg fremme et representantforslag om å fjerne egenandelen for kontantstøtte til bedrifter.

Presidenten: Representanten Tuva Moflag vil fremsette et representantforslag.

Tuva Moflag (A) [10:03:06]: På vegne av representantene Ingvild Kjerkol, Tellef Inge Mørland, Tore Hagebakken, Hege Haukeland Liadal, Nina Sandberg, Øystein Langholm Hansen og meg selv vil jeg sette fram et representantforslag om digitaliseringsløft for å hindre utenforskap.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:03:45]

Debatt om kultur- og likestillingsministerens redegjørelse om status i arbeidet med å fremme likestilling og mangfold i alle sektorer (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 28. april 2020)

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [10:04:34] (komiteens leder): Likestilling handler om mer enn likestilling mellom mann og kvinne, likestilling handler om de skeive, funksjonshemmede og minoriteter.

Norge har de beste forutsetningene for å ha en ambisjon om å bli best i verden på likestilling. Vi har gode handlingsplaner og strategier med tiltak på de feltene, som vi jobber med. Statsråden signaliserer i sin redegjørelse ytterligere tiltak.

Det årlige likestillingsbarometeret, Global Gender Gap Report, måler 153 land ut fra 14 indikatorer. Det er innen helse, utdanning og økonomisk og politisk deltakelse. Norge er nummer to, bak Island, som vi også var i fjor. Vi må ha ambisjon om å bli nummer én.

Men likestilling er mer enn statistikk og listeplasseringer. Å kunne ta selvstendig valg når det gjelder utdanning, arbeidsliv og partner, er en forutsetning for likestilling. Likestilling handler om å ha mulighetene, og ikke minst å ha friheten, til å velge. Likestilling er at den enkelte tar valg som er riktig for en selv, ikke for samfunnet eller andre – enten det er foreldre eller myndighetspersoner. Man må ta sine egne valg. Likestilling er å være fri fra sosial kontroll, som er negativt.

Norge er i verdenstoppen når det gjelder sysselsetting av kvinner. Fram til koronaepidemien var 75 pst. av kvinner og 81 pst. av menn sysselsatt. Innvandrerkvinner i Norge har tradisjonelt hatt lav yrkesdeltakelse. Mangel på utdanning og norskkunnskaper er noen av årsakene, likeledes kulturelle og religiøse barrierer – men også at det faktisk av diskrimineringsårsaker har vært vanskelig å bli ansatt. Det er gledelig at norskfødte kvinner med innvandrerbakgrunn har høyere yrkesdeltakelse enn sine mødre. Det betyr at integrering hjelper og virker.

En av utfordringene i Norge er det kjønnsdelte arbeidsmarkedet. Som følge av det får vi både kjønnsdelt utdanning og kjønnsdelt yrkesdeltakelse. Jenter velger tradisjonelt helsefagutdanninger, gutter velger økonomi, håndverksfag eller ingeniørfag. Som følge av det er det færre kvinner enn menn som starter sine egne virksomheter. Faktisk er bare én av tre kvinner gründere. Det er få land i verden som har færre kvinnelige etablere enn Norge – og som ikke minst er sjef for egen bedrift. Det er for dårlig.

Men noen lyspunkter er det. Til tross for at kun 38,2 pst. av alle foretak i 2015 var etablert av kvinner, er faktisk 62 pst. av dem kvinner som etablerer bedrifter innen helse- og sosialtjenester. Ordningen med fritt brukervalg, som er åpnet i hjemmetjeneste og hjemme-sykepleie, har gjort at flere kvinner har startet opp virksomheter. Det er synd at de rød-grønne i styrer i kommuner avviker dette. Det er en god mulighet for kvinner.

Koronakrisen vil få ulike utslag i samfunnet. Min bekymring er at det vil ramme likestillingen på flere områder. Smitteverntiltakene rammer kvinner i små virksomheter i serviceyrker – det gjelder frisører, og det gjelder hudpleie. Ikke minst er det fare for konkurser, i alle fall er det nå permitteringer. Spørsmålet er: Vil kvinner tørre å satse på egen bedrift etter denne krisen? Og ikke minst: Er det slik at det er kvinner i deltidsarbeid som ikke kommer tilbake til arbeidslivet, eller kvinner med innvandrerbakgrunn som havner bakerst i jobbøkene? Er det menn som går foran når hjulene kommer i gang?

Min bekymring er også at kvinner som følge av koronakrisen i økende grad er utsatt for vold i nære relasjoner. Å oppleve seg innstengt i karantene, eller å bli permittert og miste jobben fordi bedriften går konkurs, gir ofte frustrasjon, men også sinne og kanskje rusproblemer. Det kan få utløp mot en partner og resultere i vold. Kvinner er langt mer utsatt for vold i nære relasjoner enn menn, ikke minst voldtekt. Det er bekymringsfullt at politiet melder om en nedgang i antallet saker vold i nære relasjoner. Jeg har en mistanke om at det er store mørketall, og at det er underrapportering. Jeg ønsker derfor en evaluering og kartlegging av konsekvensene av koronaepidemien, og hvilke konsekvenser den har for likestillingsfeltet.

Jeg fremmer dermed forslaget som Høyre er medforslagsstiller til.

Presidenten: Da har representanten Kristin Ørmen Johnsen tatt opp forslaget hun refererte til.

Anette Trettebergstuen (A) [10:09:54]: Vi ser allerede mange av de kjønnskonsekvensene som koronakrisen bringer med seg. Det er slik at koronakrisen setter et slags forstørrelsesglass på forskjellene i samfunnet vårt,

et forstørrelsesglass på folk i sårbare situasjoner og et forstørrelsesglass på konsekvensene av at vi har langt igjen før vi er likestilt.

Resultatene av økt ledighet og stengte lokalsamfunn rammer kvinner hardest. I tillegg er det slik at det er damene som er de som nå drar oss gjennom dette, det er de som står i frontlinjen i helsevesenet, som sørger for renhold, som går på jobb og utsetter seg selv for fare, for at vi andre skal være trygge.

De forskjellene vi har forsøkt å utjevne lenge, forsterkes nå under denne krisen. Det er alvorlig, og de som allerede bærer byrden av at vi ikke har likestilling, rammes nå ekstra hardt. Vi vet jo fra før så enormt mye om de damene som jobber deltid, som er midlertidig ansatt, som er sårbare i nedgangstider i arbeidsmarkedet i utgangspunktet, de som ikke er økonomisk selvstendige – de rammes nå hardt. Det gjør også de som jobber i næringene som nå lenge har vært stengt, som fortsatt er stengt, og som kanskje ikke kommer seg på beina igjen. Bærer den tyngste børa gjør også de damene som har jobb akkurat nå. Det er de kvinne-dominerte yrkene som er i frontlinjen i kampen mot korona – sykepleierne, helsearbeiderne, renholderne og butikkmedarbeiderne som går på jobb for å redde liv, holde et minimum av samfunnet i gang, utsetter seg for fare, slik at vi andre skal oppleve trygghet. De fortjener så enormt mye mer enn klapp fra balkonger. Jeg håper at vi alle sammen nå kan få opp øynene for at disse fortjener handling, de fortjener likelønn, en lønn å leve av, hele og faste stillinger og pensjon fra første krone.

Det er også damene som opplever de alvorligste konsekvensene av at ting er stengt, og at folk er sendt hjem, for mange damer og deres barn er nå innestengt der det er aller farligst å være for dem: hjemme, med en voldelig partner. Det er gjort for lite for å sørge for at disse har et sted å henvende seg gjennom krisen, og vi vet at hjelpeapparatet og krisesentrene sliter økonomisk fra før.

I sin redegjørelse tok statsråden opp mange av de områdene der vi vet at vi mangler likestilling i det norske samfunnet. Det var dessverre ikke mange forslag til løsninger å høre, og det er faktisk heller ikke slik at alle piler peker i riktig retning i Norge. På indeksen over likestilte land går vi tilbake på en rekke parametere. Etter snart sju år med høyre-regjering er det dessverre en realitet. Likestillingen er på mange måter satt i revers. Jeg kan bare nevne stikkord som abort, likestillingslov, kutt i tiltak mot deltid, svekkelse av de økonomiske støtteordningene til NGO-ene, kutt i bistand til likestilling, osv., osv. Vi må videre.

Om man er opptatt av de damene som sliter seg ut i arbeidslivet, ja, så gi dem likelønn, gi dem pensjon fra første krone og hele, faste stillinger, ikke mer prat. Om

man er opptatt av å få kvinner med minoritetsbakgrunn inn i arbeid og aktivitet, ja, så avskaff kontantstøtten, bruk pengene på kvalifisering og tilrettelegging for dem i arbeidslivet. Er man opptatt av og redd for dem som nå går hjemme og har det farlig, ja, så rust opp krisesentrene økonomisk, sørg for tiltak mot vold i nære relasjoner, og sørg for flere stillinger i barnevernet. Om man er opptatt av negativ sosial kontroll, ja, hvorfor gikk man ikke da for Arbeiderpartiets forslag om å hindre religiøse miljøer i å legge utilbørlig press på sårbare folk, og at det stilles krav til statsstøtte – eller bare forby homoterapi.

Faktum er at denne regjeringen har svekket mange av de viktigste verktøyene vi har for å oppnå likestilling, og det har ikke kommet nye initiativ for at vi skal kunne komme videre. Da går det heller ikke framover. Koronakrisen setter et forstørrelsesglass på de negative konsekvensene av at vi ikke har likestilling. Dagens likestillingspolitiske debatt kommer i en tid hvor likestillingspolitikken er viktigere enn på veldig, veldig lenge. Vi ser konsekvensene så tydelig, og jeg håper at vi nå alle får opp øynene for at de damene som nå sliter mest, ja, de trenger mer enn prat. Nå må vi handle.

Silje Hjemdal (FrP) [10:15:04]: Først og fremst vil jeg takke statsråden for en grundig redegjørelse for regjeringens likestillingspolitikk. Han redegjorde godt og mye for de utfordringene vi i dag står overfor på likestillingsområdet. I det store og hele er det egentlig ganske vanskelig å være uenig i det aller meste av det ministeren sa. Det er likevel noen forskjeller mellom partiene i hvordan vi vektlegger hva som bør følges opp, hva som er de største utfordringene, og ikke minst hvordan vi har lyst til å møte dem.

I sin redegjørelse var statsråden god på situasjonsbeskrivelse, men jeg må være litt enig med Arbeiderpartiet i at han kanskje var litt svakere når det gjaldt konkretisering av tiltak. Det er fint å vise til handlingsplaner og tiltakspakker, men det er også viktig å vise til hva disse konkret inneholder. Jeg synes vi hadde et godt eksempel i forbindelse med 8. mars for en tid tilbake – det er vel to år siden – der man la fram en egen satsing for kvinnehelse, som var et ypperlig, godt og konkret forslag til hvordan man skulle følge opp dette.

Jeg er også veldig glad for at statsråden nevnte viktigheten av kampen mot vold i nære relasjoner, noe også flere har vært inne på her fra talerstolen i dag. Det er en veldig stor trussel mot kvinnehelse, men selvfølgelig også mot familielivet. Vi må heller ikke glemme at også menn faktisk blir utsatt for vold i nære relasjoner. Det gir en ekstra tyngde når statsråden viser til sin egen personlige historie og illustrerer negativ sosial kontroll og hvordan det kan hemme enkeltmenneskers liv, og jeg må si jeg er ganske trygg på at dette er en minister som

tar dette på det aller, aller største alvor. Jeg har også hatt gleden av å høre en engasjert minister på et felles arrangement i forbindelse med kvinnedagen 8. mars, og det er ingen tvil om at dette er en minister som er svært engasjert i feltet. Det synes jeg han skal berømmes for. Men da er det om å gjøre å sørge for at færrest mulig utsettes for negativ sosial kontroll, og at flest mulig får hjelp til å bryte ut av det. Der har man sett ulike eksempler gjennom de siste årene, bl.a. en økning i antallet norske barn som forsvinner til utlandet, bl.a. til koranskoler.

Vi gjorde heldigvis noe med barneekteskap. Jeg vil si at det var en viktig ting å få endret i Norge, men det er viktig at Norge er den aktøren som presser på forbud mot dette også internasjonalt. Barneekteskap tør jeg påstå er en av de største utfordringene internasjonalt for likestilling, nettopp fordi det veldig ofte hindrer unge kvinner i å fullføre en utdanning og komme seg inn i arbeidslivet. Et forbud vil selvfølgelig også bryte med gamle, utdaterte tradisjoner.

Vi har snakket mye om kvinner, og det er ofte de som blir nevnt i likestillingskampen, men jeg må si at jeg også i år fra denne talerstolen, i denne debatten, må påpeke at likestilling også gjelder menn. Det synes jeg kanskje mangler i dagens debatt. Jeg synes det var litt bedre oppmøte på mandagen 19. november i fjor, og jeg håper det blir enda bedre i år. Vi må ikke glemme at likestilling også gjelder menn. Mandagen og mennene fortjener å tre ut av skyggene til kvinnes likestillingskamp. De fortjener å bli tatt på alvor, akkurat som alle vi andre forventer å bli. Vi skal selvfølgelig ikke godta at kvinner diskrimineres i samfunnet, men vi skal heller ikke tolerere at menn diskrimineres. Det er viktig for meg å understreke i dag at man ikke skal glemme at likestilling selvfølgelig gjelder begge kjønn.

Sist, men ikke minst må jeg komme inn på dette med rasisme og antisemittisme, en voksende trend både i samfunnet, internasjonalt og nasjonalt. Det er veldig krevende når «jøde» er et av de mest utbredte skjellsordene i norske skolegårder. Slik kan vi ikke ha det.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [10:20:19]: Jeg takker for redegjørelsen tirsdag. Som så ofte før i norsk likestillingssammenheng blir jeg slått av, og jeg gleder meg over, at det jobbes aktivt i hele landet med denne problematikken, samtidig som jeg kjenner på en avmakt fordi det fortsatt er så mye å jobbe for her hjemme og ikke minst internasjonalt, hvor likestilling og kvinnesaken har fått et tilbakeslag.

Ministeren var innom flere områder som jeg er brennende opptatt av – det være seg likestilling mellom kjønnene, kjønnsforskjeller hva gjelder studie- og yrkesvalg, ufrivillig deltidsarbeid, foreldrepermisjon, innvandrerkvinner yrkesdeltakelse, levevilkår til personer

med nedsatt funksjonsevne, aldersdiskriminering, LHB-TQI-personers rettigheter og muligheter m.m. Og selv om ministeren forsikret oss om at regjeringen jobber aktivt for å fremme likestilling, må jeg jo si at jeg savnet mer konkret informasjon om hvilke frukter regjeringens iverksatte tiltak faktisk har båret.

Både ministeren og jeg har troen på at aktivitets- og redegjørelsesplikten vil bli et godt virkemiddel for å bevisstgjøre norske virksomheter på at det er nødvendig med aktivt, målrettet og planmessig arbeid for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Dessverre er det en stor svakhet ved den ordningen – 98 pst. av bedriftene i Norge har mellom 20 og 50 ansatte, og alle de omfattes jo ikke av ordningen. Vi i Senterpartiet mener fortsatt at det er veldig god grunn til å stille spørsmål om dette vil ha den ønskede effekten på likestillingsarbeidet vårt, når redegjørelsesplikten kun utløses når en av arbeidslivets parter i private bedrifter med 50 eller færre ansatte krever det.

Ellers var ministeren selvfølgelig opptatt av integrering og mangfold i sin redegjørelse. Og ved å vise til sin fremmedkulturelle bakgrunn og personlige historie tydeliggjør han godt at det er stort potensial i all jobben vi kan gjøre på likestillingsfeltet for mer mangfold og bedre integrering samt i kampen mot sosial kontroll.

Ministeren sa også en fin ting under redegjørelsen som jeg mener fortjener å gjentas, nemlig at det er en kobling mellom enkeltmenneskets frihet på den ene siden og samfunnets utvikling på den andre. For i den enkeltes frihet ligger også samfunnets muligheter. Derfor er det vårt ansvar som politikere å tilrettelegge for at individet kan utfolde seg, gripe mulighetene og skape et trygt og godt liv uavhengig av dets legning, etnisitet, kultur, religion, kjønn, alder m.m.

Noen suser gjennom livet uten motbør, mens for andre er stien mer kronglete. Og det er de sistnevnte vi må løfte opp og fram i fellesskap. Derfor er likestillingspolitikken så viktig, som politikken med å sørge for at alle med nedsatt funksjonsevne i Norge har en reell mulighet til å leve like fullverdige liv som resten av befolkningen, uten til stadighet å møte på barrierer, noe bl.a. FN har kritisert Norge for å ikke være god nok på. Jeg er derfor glad for å registrere at det kommer en egen handlingsplan for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse. Kampen for likestilling og mot diskriminering og hatkriminalitet mot andre grupper må også fortsette og forsterkes, og jeg ser fram til at vi snart får på bordet handlingsplanen mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion, en plan som ble initiert av oss i Senterpartiet.

En gruppe ministeren omtalte i redegjørelsen, er innvandrerkvinner, da de har lavere yrkesdeltakelse enn øvrig befolkning, og særlig lav er den blant kvinne-

lige flyktninger. Dette må forbedres. Årsakene til at det er sånn, er sammensatte, men jeg har troen på at arbeidsrettede tiltak vil være utrolig viktig. Dette går sakte, men vi ser at det virker for en god del, så det arbeidet må fortsette.

Et annet tema som opptar meg og bekymrer meg, er vold i nære relasjoner. Det er spesielt nå i disse koronatider grunn til å være ekstra bekymret, som flere har vært inne på, og politiet merker nedgang i antall anmeldelser av vold i nære relasjoner. Krisesentrene varsler om betydelig mindre pågang. Det er fordi det er vanskeligere å nå ut og få hjelp for dem det gjelder.

FNs generalsekretær, António Guterres, har oppfordret alle regjeringer til å sette kvinners sikkerhet først når de responderer på pandemien. Vi vet at politidistriktene har jobbet proaktivt og har styrket samarbeidet med kommunene. Dette må prioriteres, både nå og framover.

Mange har vært inne på at i koronakrisen rammes kvinner hardt. Fremskrittspartiet var inne på at vi ikke må glemme menns rolle. Jeg har fått henvendelser fra en del menn om mye mer samværssabotasje i denne perioden. Så det er viktig for oss politikere å minne oss på at behovet for likestilling kan oppstå og finnes på veldig mange områder. Det må vi være årvåkne overfor framover. Det er mye å ta tak i. Regjeringen har mye de må gjøre enda bedre, men jeg ønsker alle lykke til i arbeidet med likestilling, for det vet jeg alle er opptatt av.

Freddy André Øvstegård (SV) [10:25:49]: Feminisme og likestilling er frihet – friheten til å være seg selv, ta den utdanningen man vil, følge den jobbdrømmen man vil, elske den man vil, uavhengig av både kjønn, legning, funksjonsevne og etnisk bakgrunn. Det er frihet fra undertrykking, fra trakassering og fra negativ sosial kontroll, og det er kampen for like muligheter og lik makt til halvparten av befolkningen, kvinner.

Det er åpenbart at vi fortsatt har en lang vei å gå og kamper som gjenstår. Kvinner tjener fortsatt i snitt bare 87 kr per hundrelapp en mann tjener. Kvinner jobber mer deltid. En av ti kvinner utsettes for voldtekt i løpet av livet. Samtidig rammes både kvinner og menn av negativ sosial kontroll i mange miljøer. Skeive diskrimineringer, rammes av hatkriminalitet og blir utsatt for homoterapi i enkelte trossamfunn. Personer med nedsatt funksjonsevne får ikke samme demokratiske rettigheter eller mulighet til å bidra i arbeidslivet som befolkningen ellers.

Den beste feministiske politikken for likestilling er den som ser alt dette i sammenheng og tar tak i strukturene som ligger bak: lovfeste retten til heltidsstilling, skjerpe likelønnslovverket, sånn som Island har gjort, ta FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med

nedsatt funksjonsevne inn i menneskerettighetsloven, sånn at personer med nedsatt funksjonsevne får likestilte rettigheter med alle andre, få på plass ressurser og prioritering av arbeidet mot vold og overgrep i politiet, få på plass en moderne seksualitetsundervisning med fokus på grensesetting og som også anerkjenner at ikke alle er hetero, forby konverteringsterapi, sånn at trosamfunn ikke kan skade unge, usikre skeive mennesker som bare vil bli akseptert som den de er av familien sin, av menigheten sin og av gud.

Mye kan nevnes. SV kjemper for alt dette. Likestillingskampen mangler ikke gode ideer eller forslag til tiltak. Det den mangler, er politisk vilje og prioritering. Den mangler utålmodighet. Det holder ikke at vi får likelønn først om 50–100 år, som faktisk er utviklingen med dagens tempo. Vi skulle hatt det i går!

I årets likestillingsdebatt kommer vi oss heller ikke utenom koronapandemiens konsekvenser, for denne krisen kan også bli en likestillingskrise hvis ikke vi gjør noe nå. Kvinnedominerte yrker innenfor f.eks. service har vært hardest rammet av arbeidsløshet. Politi og kriesentre frykter at nedstengingen fører til langt mer vold i hjemmene når flere bruker mer tid hjemme med voldsutøver. Land som Polen bruker krisen aktivt til å nekte kvinner abort.

Derfor fremmer SV en rekke løse forslag om likestillingstiltak i møte med krisen i dag: om å gi politiet både instruks og ressursene de trenger for nå å prioritere arbeidet mot vold i nære relasjoner høyt, sette politi, kriesentre og helse sammen i krisemodus for å jobbe mot vold i hjemmene, egne krisetiltak for de kvinnedominerte yrkene som er særlig rammet av de økonomiske konsekvensene. Ikke minst er det allerede sånn at vi nå har dratt noen lærdommer fra denne krisen. I det arbeidet er det viktig at også likestillingskonsekvensene av denne situasjonen, av smittevernstiltakene, blir en del av de lærdommene vi skal trekke.

Vi vet at det er akkurat de kvinnedominerte yrkene i helse og omsorg som vi nå alle retter vår dype takknemlighet til, men heltene i helse- og omsorgstjenesten fortjener ikke bare applaus fra balkongen. De fortjener anstendig lønn og skikkelige arbeidsforhold, og det haster, for i store deler av helsevesenet er belastningen nå stor. Tiden har aldri vært mer riktig enn nå for å få på plass heltidsstillinger, for permanent å øke bemanningen, for å gå i dialog om lønnsloft med partene for disse yrkene, og det foreslår SV i dag.

Likestillingen kan ikke bli satt på pause, verken av koronapandemier eller manglende politisk vilje. Nå må vi gå sammen med kvinnebevegelsen og andre likestillingsforkjempere, hente fram utålmodigheten igjen, for ingen er fri før alle er fri.

Med det tar jeg opp SVs forslag.

Presidenten: Representanten Freddy André Øvstegård har tatt opp de forslagene han refererte til.

Tina Shagufta Munir Kornmo (V) [10:31:08]: Jeg vil først takke statsråd Abid Q. Raja for redegjørelsen om status i arbeidet med å fremme likestilling og mangfold i alle sektorer.

Det ligger i sakens natur at dette er et kontinuerlig arbeid som aldri må hvile, for nye situasjoner krever nye tiltak. Norge er på andreplass i verden med tanke på likestilling, og verden er ikke bare der ute, men den er her hos oss. Det finnes grupper i Norge der likestillingen ikke står like sterkt som i majoritetsbefolkningen.

Jeg er veldig glad i 1. mai, ikke bare fordi jeg er født på arbeidernes dag, men fordi den dagen minner meg om hvor jeg kommer ifra, og hva jeg har oppnådd. Den dagen kjenner jeg på det arbeidet som kvinner og menn har gjort før meg for at jeg skal ha flere muligheter enn min mor, og for at jeg i dag kan leve et trygt og fritt liv. Veien hit har vært brolagt med motstand og barrierer, utfordringer, debatter, diskusjoner, handlingsplaner, strategier og politisk arbeid.

Kjønnsperspektivet preget min ungdom. Som datter av en verktøymaker fikk jeg kjenne på forventninger fra både min far og samfunnet om at ikke jeg skulle være teknologisk interessert. På tross av dette ble jeg senere en håndverker, i overført betydning. I mitt arbeid som urolog bruker jeg nå svært dyrt og høyteknologisk utstyr. Derfor er jeg glad for at det satses på et mer likestilt arbeidsliv, slik at flere menn får mulighet innenfor helse- og omsorgsykker og flere kvinner fristes inn i teknologiske yrker. Jeg er også glad for at det satses på å få flere kvinnelige gründere og få flere kvinnelige ledere i både offentlig og privat sektor.

I salen i dag har vi en fargerik kulturminister, og vi har en innvandrersom står her og adresserer likestilling, og da kan vi med rette si at vi har kommet ganske langt. Det er 24 år siden kulturministeren fikk sin Nadia, som var av en annen kaste. Det er 31 år siden jeg giftet meg med en mann av en annen kultur og etnisitet, en nordmann. Våre barn er norske, men veien dit var lang. Gjennom streng sosial kontroll og med et stort individuelt mot kommer man til slutt dit noen av oss har kommet. Men dessverre ser vi fortsatt at noen unge mennesker kjemper gårdsdagens kamper i dagens norske samfunn.

Utfordringer som vold i nære relasjoner kombinert med sosial kontroll tar friheten fra individer og ødelegger mange år av deres liv. Det er på tide at det gis en uforbeholden støtte til dem som ønsker mer frihet, ikke gjennom å fordømme våre familier sønder og sammen, men gjennom å støtte vår rett til å leve frie liv – å vise hud, å velge utradisjonelt, å være norske uten å bli fryst ut. Dette er en vanskelig psykologisk-pedagogisk øvelse,

men det er dette unge trenger at samfunnet forstår, og det må gjennomføres i praksis ved at samfunnet er tydelig på at det forventes tilpasning, spesielt med tanke på holdninger og frihetsverdier.

Derfor er handlingsplaner viktige. Derfor kan ulike vedtatte strategier bety noe for barn, unge, kvinner og menns framtid. Handlingsplaner mot vold i nære relasjoner, mot antisemittiske holdninger, mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion, mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, for å redusere sykefraværet og styrke inkluderingen, for universell utforming innen 2021 – dette betyr noe for nordmenn i dag. Strategi for likestilling, demokrati og menneskerettigheter, for personer med nedsatt funksjonsevne, mot hatefulle ytringer mot minoriteter og for flere kvinnelige ledere – dette er virkemidler som heier oss fram.

Ytringsfrihetskommisjonen betyr også noe for vår mulighet til økt kunnskap om og forståelse av det moderne samfunnet, og ytringsfrihet er like viktig for meg som for en nordmann av mange generasjoner.

Norske menn tar oppvasken, de lager middag, og de passer barn. De tar ut pappapermisjon og hjelper ungene med lekser. Det er på tide at likestillingen bryter ned grenser mellom kulturer, nasjonalt og internasjonalt. Vår likestillingsfortelling må fortelles for å inspirere flere fra andre kontinenter og kulturer. Like muligheter og rettigheter for alle må gjennomsyre vårt samfunn. Venstre vil fortsette den kampen.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [10:36:10]: Vi kan ikke lukke øynene for de likestillingsutfordringene vi står overfor, og som redegjørelsen til kultur- og likestillingsministeren viser. Vi vet at kvinner utsettes for vold og overgrep. Vi vet at kvinner og menn diskrimineres i arbeidslivet, at kvinner tjener mindre enn menn og mye sjeldnere innehar lederstillinger. Vi vet at jenter og gutter behandles forskjellig og får ulike muligheter ut fra hvilket kjønn de har. Vi vet også at kvinner opplever et enormt press på å komme seg raskt tilbake i jobb etter fødsel, et press som kommer fra alle kanter, også politiske partier. Det er ikke likestilling.

For min del handler likestilling mest av alt om synet på mennesket, menneskeverdet. Menneskeverdet er viktig for oss i Kristelig Folkeparti. Likestilling og inkludering må starte fra før fødselen av ved at barn ikke sorteres bort på grunn av egenskaper, og ved at foreldre som venter barn med spesielle behov, får den støtten og den hjelpen de trenger for å forberede seg.

Den glemte likestillingskampen er kanskje vår tids aller største og viktigste likestillingskamp i Norge. Den handler om de som hver eneste dag hvert år gjennom

hele livet opplever mangel på frihet og begrensede muligheter – ikke på grunn av mangel på drømmer eller visjoner, men på grunn av alle de samfunnsskapte barrierene. Jeg snakker om funksjonshemmede. Hver eneste dag diskrimineres og stenges funksjonshemmede ute fra samfunnet. Det er rett og slett blitt så vanlig at vi knapt ser det. Jeg kaller det hverdagsdiskriminering, for historiene handler om hverdagen til folk. Det handler om Ida, som ikke kan gå på nærskolen sin på grunn av trapper, det handler om Jonas, som fikk beskjed om å søke uføretrygd den dagen han hadde fullført journalistutdannelsen sin – ja, 100 000 funksjonshemmede ønsker å jobbe, men står uten arbeid – det handler om Kristine, som ikke kan dra på kino fordi assistanse-teamene ikke strekker til, og det handler om Fredrik, som ikke kan reise kollektivt fordi toget rett og slett ikke er bygd for slike som ham. Ja, altfor mange funksjonshemmede kan fortelle om at de har blitt satt igjen, blitt frakjørt av bussen eller har blitt stående igjen på perongen. Hva forteller disse historiene om oss som samfunn, og hvilke signaler er det vi sender ut?

Kristelig Folkeparti vil ha et samfunn med plass til alle, der alle i størst mulig grad kan leve frie og selvstendige liv. Vi mener at alle mennesker er unike og uendelig mye verdt, uavhengig av egenskaper, uavhengig av funksjonsevne. Derfor må det gis rom for mangfold i likestillingspolitikken. Politikken som føres, må sette mennesket i sentrum og sørge for samfunnsmessig likestilling av alle mennesker, uavhengig av utgangspunkt.

Samtidig må vi bare erkjenne at dette handler også om holdninger. Det er nemlig slik at funksjonshemmede først og fremst blir sett på som pasienter eller brukere, ikke som likestilte borgere med fulle rettigheter. Når barn kan gå hele grunnskolen uten å møte noen i rullestol, sier det seg selv at det allerede fra skolen av etableres holdninger om at funksjonshemmede er spesielle. Ja, lærer skolebarna våre nok om hvordan det er å leve med funksjonshemning? Ofte ser vi at personer med funksjonsnedsettelse ikke gis nok oppmerksomhet i likestillingsdebatten. De taper altfor ofte kampen om oppmerksomheten i møte med andre grupper.

Kristelig Folkeparti mener at det må legges bedre til rette for at flere mennesker med nedsatt funksjonsevne kan være yrkesaktive. I et likestillingsperspektiv er det derfor viktig at det offentlige driver aktiv rekruttering av mennesker med nedsatt funksjonsevne til arbeidslivet. Det må sikres reell mulighet til utdanning for alle, uavhengig av tilretteleggingsbehov.

Likestilling for personer med funksjonsnedsettelser handler også om friheten til egen bolig, og det krever tiltak, bl.a. gjennom målrettet bruk av startlån, heving av boutgiftstaket på bostøtte og andre målrettede tiltak.

Vi har alle et ansvar for å redusere menneskeskapte barrierer som stenger mennesker ute fra aktiv deltakelse, og vi politikere kan ikke være med på å la likestillingsdebatten ha tapere. Vi må sørge for at alle grupper høres i en likestillingsdebatt, også de funksjonshemmede.

Bjørnar Moxnes (R) [10:41:03]: Økonomiske kriser går ofte hardt ut over grupper som er utsatt – mennesker som har funksjonsnedsettelse, minoriteter og ikke minst kvinner. Det er ikke en tilfeldighet, men en konsekvens av skjevheter som var der før krisen. De som gikk på jobb da samfunnet stengte, som helsepersonell, renholdere og andre samfunnskritiske yrkesgrupper, er bokstavelig talt livsviktige for oss alle. Dette er ofte kvinneedominerte og lavtlønnede yrker. Nå får folk øynene opp for at mange av dem som gjør jobbene som betyr aller mest, også får betalt minst. Det er jo fint og hyggelig med applaus for jobben man gjør, men applaus betaler ingen regninger. Det som trengs, er et lønnsløft for lavtlønnede yrker, og et lønnsløft for kvinneedominerte yrker.

I morgen er det, som alle vet, 1. mai, arbeidernes kampdag. Det har alltid vært arbeidsfolk som har holdt samfunnet vårt i gang. Det er på tide at arbeidsfolk også får lønn som fortjent. Hele samfunnet ser nå hvor avhengig vi er av dem som er overarbeidet og underbetalt. Den utviklingen kan vi, og må vi, snu. De stiller opp for oss, og da må vi også stille opp for dem. Jeg håper derfor stortingsflertallet vil støtte Rødts forslag om å be regjeringen om å gå i dialog med partene i arbeidslivet om lønnsutvikling i samfunnskritiske yrkesgrupper, spesielt kvinneedominerte og lavtlønnede yrker, for å finne ut hva staten kan bidra med av bevilgninger for å sikre et nødvendig og rettferdig lønnsløft.

Nå ser vi også alle verdien av et sterkt felles velferds-samfunn. De som jobber i velferdssektoren, er i all hovedsak kvinner. De tjener allerede ganske lite, og de bærer velferden vår på etter hvert ganske slitne rygger og knær. Mange av dem blir uføre lenge før normal pensjonsalder, og fortsatt tjener kvinner mindre enn menn. Disse ulikhetene følger kvinner gjennom hele livet. Vi ser det ved at nesten ni av ti minstepensjonister er kvinner, i tillegg til mye ufrivillig deltid. Disse damene trenger hele og faste stillinger og ikke minst å få en redusert normalarbeidstid – fram til sekstimersdagen – for å få mindre arbeidsbelastning på kroppen sin.

Skoler og barnehager har også åpnet igjen de siste ukene. Mange av dem som jobber her, er også kvinner. De får nå en ekstra belastning uten ekstra bemanning. Rødt vil derfor øke bemanningen. Tilstrekkelig renholdspersonale ville gitt folk mer tid til å være sammen med barna og samtidig opprettholdt smittevernet.

Også før krisen var vold mot kvinner et stort problem. Rundt 150 000 mennesker, i all hovedsak kvinner, opplever vold i nære relasjoner i Norge hvert eneste år. Den typen drap som ikke går ned i Norge, er det som kalles for partnerdrap. Stanser vi volden, kan vi også stanse disse drapene. Så ser vi og vet vi at permitteringer og arbeidsløshet skaper økonomisk utrygghet, som igjen kan føre til økt partnervold. I redegjørelsen sa ministeren at vi skal bekjempe vold i nære relasjoner, men det har foreløpig ikke kommet noen ekstrabevilgninger og tiltak som tilsvarer behovet. Mange må tilbringe flere timer enn vanlig med en voldsutøver, og dette begrenser seg ikke bare til familiene der det var vold før pandemien, det er også andre familier.

Frankrike, Australia og Sverige har satt av ekstramidler til arbeid mot vold i nære relasjoner. FN ber landene om å inkludere beskyttelse av kvinner som en del av sine tiltak mot koronapandemien. Nå foreslår vi at Norge følger etter disse landene og følger etter det som er FNs oppfordring.

Kvinner har alltid vært nødt til å forsvare sine tilkjempede rettigheter både nasjonalt og internasjonalt. Vi oppnår ingen reell likestilling når frihet og trygghet trues. Det handler om frihet til å velge selv om man ønsker ingen, ett, to eller tre barn og om tryggheten i å ha en fast inntekt. Likestilling handler også om renholdsarbeidere, helsepersonell, hotellansatte, butikkmedarbeidere, barnehageansatte og mange flere som er underbetalt og overarbeidet, og som fortjener å få bedre lønn og også bedre arbeidsvilkår.

Med det tar jeg opp Rødts forslag i saken.

Presidenten: Representanten Bjørnar Moxnes har tatt opp de forslagene han refererte til.

Statsråd Abid Q. Raja [10:46:16]: Jeg vil starte med å takke for innleggene som har vært holdt så langt. Det har vært mange kloke ord fra kloke politikere som har én ting til felles: Vi vil alle fremme likestilling i all sin bredde og sin fulle prakt.

Når jeg nå tar ordet, er det med dyp bekymring for hvordan pandemien kan slå likestillingen langt tilbake på verdensbasis. Vi må ikke glemme å ivareta likestillingsdimensjonen nå som verden rundt oss er annerledes. Vi har ikke erfaring med krisen vi står i, men vi vet av erfaring at kriser rammer kvinner og menn ulikt, på både kort og lang sikt.

Det vil ta tid før vi vet nøyaktig hvilken innvirkning koronapandemien har for likestilling og mangfold. Nasjonalt må vi tenke likestilling når vi gjennomfører akutte og avhjelpende tiltak, og vi må være oss bevisst hvilke utfordringer mange møter når samfunnet stenger ned.

Én ting er økonomi. Det er en realitet at kvinner tjener mindre enn menn, sparer mindre og har lavere

formue, selv om det økonomiske kjønnsgapet i Norge minker. Når vi framover samler statistikk som skal legge grunnlag for ytterligere tiltak, må vi ikke glemme det perspektivet. Fra 1. januar skal også alle offentlige og de største private arbeidsgiverne kartlegge lønnsforhold fordelt etter kjønn og bruken av ufrivillig deltidsarbeid.

En annen ting som bekymrer meg, er vold, som flere representanter har vært inne på. Jenter og kvinners utsatthet for vold øker i kriser og ved isolasjon i hjemmet. Bekymringer kan føre til økt konfliktnivå, vold og aggresjon. Vold er et omfattende og alvorlig problem, både for den enkelte som rammes, og for samfunnet. Politiet utarbeider nå ukentlige rapporter. I sårbare familier er det sannsynlig at problemene forsterkes, og for å møte denne situasjonen, styrker nå politidistriktene samarbeidet med kommunene om tiltak for å avhjelpe situasjonen.

Når en helsekrise treffer, står helse- og omsorgssektoren i førstelinjen. Det har de gjort nå, og det har de gjort med en fantastisk innsats. En gledelig nyhet er et tall fra Samordna opptak som viser at mange vil jobbe med nettopp helse. Hver fjerde søker har helsefag på topp, og nesten hver tiende søker har i år sykepleierutdanningen øverst på ønskelisten. Dessverre ser jeg at det ikke er en større andel menn som har søkt sykepleie i år enn i fjor, men dette skal vi jobbe med. Målet med den nye strategien er å få flere menn i kvinnedominerte yrker.

Vi vet at mange mennesker med funksjonsnedsettelse ikke tar full del i det likestilte Norge. Regjeringens visjon er et samfunn der alle kan delta og gis mulighet til å bidra. La meg nevne noen utfordringer:

- Mange i denne gruppen er mer utsatt for vold i nære relasjoner, og det er overhyppighet på utsatthet for fysiske overgrep, seksuelle overgrep og institusjonelle overgrep.
- To av tre boliger er ikke tilgjengelig for rullestolbrukere, og fortsatt er mange av landets nærskoler ikke universelt utformet. Samtidig blir barn med funksjonsnedsettelse tatt ut av ordinær undervisning og havner utenfor klassefelleskapet.
- 30 pst. av personer med funksjonsnedsettelse som står utenfor arbeidslivet, ønsker seg inn.

For å få bukt med disse utfordringene må vi arbeide sammen.

Det er også en del andre statistikker som er veldig urovekkende. Generelt i befolkningen er det 6 pst. som tror at mennesker med funksjonsnedsettelse blir utsatt for krenkende ytringer, mobbing, trakassering og etterligning på gata, mens det blant dem som har funksjonsnedsettelse, er 36 pst. som rapporterer at de blir og har blitt utsatt for dette. Vi har sett noen eksempler på dette, i form av at folk blir satt igjen og ikke tatt med på bussen eller annen kollektivtransport. Vi har også sett eksempler på at folk har fortalt hvordan andre mennesker

«etteraper» dem, altså etterligner dem, fordi de har en fysisk sykdom som de er født med eller har fått i løpet av livet. Ikke nok med at man er født i en vanvittig motbakke, eller har kommet i et uføre som har gjort at man har havnet i en vanvittig motbakke: I tillegg gjør folk som har normale funksjoner og ikke er født inn i den motbakken, den enda brattere for dem som har funksjonsnedsettelse.

Vårt arbeid som politikere og som samfunn – og for Norge som nasjon – bør være å gjøre den motbakken minst mulig for dem med funksjonsnedsettelse, og derfor må denne trakasseringen, denne ordbruken og mobbingen, ta slutt.

Direktoratet vårt, Bufdir, har fått i oppdrag å følge likestillingsmessige konsekvenser av pandemien og skal rapportere jevnlig til departementet. Vi må fortsette det gode likestillingsarbeidet sammen og ha et særlig blikk på pandemiens konsekvenser for likestilling, og det er regjeringen godt i gang med.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Anette Trettebergstuen (A) [10:51:25]: Statsråden var for kort tid siden, som stortingsrepresentant, ofte i opposisjon til regjeringens politikk og de konsekvenser den har for likestillingen. Statsråden var som stortingspolitiker prisverdig imot innstramming i abortloven og mente, med rette, at regjeringen bare kunne vedtatt forbudet mot homoterapi, f.eks. Hva synes egentlig statsråden om hans egen regjeringss innsats på likestillingsfeltet fram til i dag, og er han fortsatt enig med seg selv i kritikken han framførte da han ennå satt i Stortinget, om at denne regjeringen har tatt flere store skritt i feil retning hva likestilling angår?

Statsråd Abid Q. Raja [10:52:10]: Norge er verdens nest beste land når det kommer til likestilling for kvinner. Jeg vil også si at vi er blant verdens beste land når det kommer til mennesker som er skeive – LHBTIQ-personer. Jeg vil si at vi også ligger veldig langt framme når det gjelder mennesker med funksjonsnedsettelse – at de har likestilling, at det er ikke-diskriminering. Også mennesker som har en annen religion og etnisitet, opplever at man bor i et land hvor det er stor grad av inkludering.

Så er det partimessige forskjeller. Jeg tror representanten vet at Venstre springer ut av en frihetstankegang – frihet for alle, for enkeltindividet, men også i samfunnet. Vårt syn når det gjelder spørsmål om abort, tror jeg ikke det er noen tvil om. Selvfølgelig står representanten, som medlem av regjeringen, bak Granavolden-erklæringen og gjennomfører den politikken som vi har blitt enige om.

Anette Trettebergstuen (A) [10:53:06]: Det nytter ikke å hvile seg på at vi ligger høyt oppe på statistikken når det er politikken som avgjør, og vi helt konkret og beviselig går tilbake på mange områder. Statsråden var prisverdig opptatt av LHBTI-feltet i redegjørelsen sin og også i svaret sitt nå. LHBTI-feltet er et godt eksempel på at når det ikke gjøres noen ting, går det tilbake, for på ILGAs «rainbow map&index» har Norge falt fem plasser på listen over land hvor det er bra å være skeiv. Det er seks helt konkrete politiske saker som mangler gjennomføring, og som gjør at Norge sakker akterut, f.eks. homoterapi og fem andre områder. Vil statsråden love at han tar opp igjen Arbeiderpartiets forslag fra et år tilbake og bare ordner opp i disse seks områdene, slik at Norge blir verdens beste land å leve i for skeive?

Statsråd Abid Q. Raja [10:54:03]: Statsråden lover at han kommer til å fortsette å jobbe for at alle har fulle friheter i Norge, også skeive. Selvsagt – det skulle bare mangle. Jeg er veldig glad for at jeg sammen med justisministeren nylig ble enig om at kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk skulle inngå i straffeloven, at «homofil orientering» skulle endres til «seksuell orientering». Det var innspill jeg fikk i møter da jeg ble statsråd, nettopp med personer som representerer det skeive miljøet, og jeg tok sporenstreks kontakt med Justisdepartementet. Jeg er veldig glad for at vi på veldig kort tid klarte å ordne opp i dette.

Jeg skal ikke bidra til å skjønnmale situasjonen. Selvfølgelig er situasjonen krevende for mange grupper, og det skal vi ta tak i. Men jeg tror også representanten gjør en del ulemper for miljøet og svartmaler situasjonen. Vi bor tross alt i verdens beste land, og det er veldig mange ting som er fantastisk på stell. Konverteringsterapi – ja, det kan være skadelig. Det kan frata mennesker friheten til å leve et fullt og godt liv, og det jobber jeg med i departementet. Vi har satt i gang en utredning der vi bl.a. ser på om konverteringsterapi er tilstrekkelig regulert i gjeldende lovverk, og hvilke forpliktelser som følger av menneskerettighetene.

Silje Hjemdal (FrP) [10:55:22]: Før jul kunne vi bl.a. lese om at tilnærmet en hel skoleklasse fra Hammerfest var savnet. Siden 2014 har 20 norsk-somaliske barn forsvunnet fra Hammerfest. Det er bare ett eksempel på hvordan mange barn forsvinner fra Norge.

Nå nærmer det seg sommer, og vi vet at det dessverre er høysesong for at mange barn blir sendt ut av landet eller mot sin vilje blir værende igjen der man har reist. Fremskrittspartiet er veldig bekymret for at mange av disse barna sendes til kjønnslemlesting, tvangsektenskap eller f.eks. koranskoler. Jeg kunne gjerne tenke meg å høre litt mer fra ministeren om hvordan han har lyst til å bekjempe dette. Vi har utfordret justisminister, barne-

minister, utenriksminister osv. mange ganger, men nå vil jeg høre hva kulturministeren har lyst til å gjøre for disse barna.

Statsråd Abid Q. Raja [10:56:28]: Som likestillingsminister skal jeg selvfølgelig ta tak i også dette. Jeg vil bare starte med å si at det er veldig bra Silje Hjemdal stiller dette spørsmålet. Jeg er jo født muslim, og jeg har gått på koranopplæring som barn.

Jeg vil si det så klart at alle hører det, og så det ikke er noen tvil om det: Jeg vil ha slutt på denne påtvungne koranskoleopplæringen som mange barn blir tvunget ut av Norge til – mot sin vilje – bort fra et vakkert land som Norge, som gir alle muligheten til å vokse opp under frihet og til å bli frie, gode individer i Norge og få god utdanning og leve et liv i fred og etter egen vilje. Jeg vil gå så langt som å si at det er både psykiske og fysiske overgrep, og den praksisen skal vi i regjeringen bekjempe. Religiøs tvang er en uting, og jeg vil gjerne spille på lag med både Silje Hjemdal, Fremskrittspartiet og resten av Stortinget, slik at vi sammen kan være verdens beste land for alle i Norge, og at vi får bukt med den vanvittige, negative sosiale kontrollen og æresvolden som finnes i enkelte miljøer.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [10:57:44]: I sin redegjørelse slo ministeren fast at likestillingsarbeidet må pågå på alle områder i samfunnet. Siden jeg mener ministeren og hans parti absolutt er troverdige i sin kamp for likestilling, fikk det synet et ganske stygt skudd for baugen under behandlingen av ny tros- og livssynsmelding, for da stemte Venstre imot forslaget om krav om minst 40 pst. representasjon av kvinner i styrende organer som forvalter offentlig støtte.

Det er nedslående at likestillingskampen nå taper på et område som dette – tro og livssyn – som har så stor betydning for sine medlemmers holdninger til verdispørsmål som likestilling. Jeg ønsker å høre ministeren forklare meg hvorfor dette effektive likestillingstiltaket som vi bruker på alle andre områder, ikke skal benyttes når det kommer til mannsdominerte områder som styrende organer innen tro og livssyn. Eller kan han bare slå fast at dette var en tapt likestillingssak for Venstre i regjering?

Statsråd Abid Q. Raja [10:58:46]: Det er vanskelige grenseganger i enkelte spørsmål noen ganger, f.eks. når det gjelder full ytringsfrihet og bekjempelse av rasediskriminering. I akkurat denne saken som representanten nevner, er det noen hensyn som står mot hverandre. Det ene er retten til å tro og praktisere sitt livssyn og ikke minst likestilling og å ha full frihet i samfunnet.

Som representant for og ikke minst født inn i en muslimsk familie, var jeg ikke født til å tenke

frihetstankegangen, men jeg betrakter meg som sekulær. Jeg tenker at politikken ikke skal styres av religiøse grunnsetninger, og absolutt alle i Norge – fra ulike trossamfunn og alle typer miljøer – må være på drivere for å få til full likestilling i alle sektorer. Her har vi nå også en lov som sier at man har en aktivitetsplikt. Den aktivitetsplikten påhviler hvert enkelt departement, og alle departementene vil følge opp dette i sine underliggende etater og deretter i sektoren for å få til full likestilling i Norge på alle områder.

Freddy André Øvstegård (SV) [11:00:00]: Vi retter alle sammen nå vår dypeste takknemlighet til alle helene i helse- og omsorgsyrkene, som redder liv og står i en svært tøff situasjon landet rundt. Men heltene innenfor helse og omsorg fortjener ikke bare vår takknemlighet og applaus – de fortjener anstendig lønn og skikkelige arbeidsforhold. Likevel er det kanskje akkurat de yrkene som er det største eksempelet på manglende likelønn, for forskjellen i lønn er stor mellom disse yrkene og mannsdominerte yrker med tilsvarende lang utdanning. Med dagens tempo vil vi ikke ha likelønn før om 50 til 100 år.

Er likestillingsministeren enig i at tiden nå virkelig er inne for å verdsette arbeidet som gjøres i disse kvinne- og omsorgsyrkene høyere, og er han enig i at 50 til 100 år ikke holder, og at regjeringen må gjøre mer for å verdsette arbeidet deres?

Eva Kristin Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Abid Q. Raja [11:01:07]: Det er altså regjeringens oppgave å være pådriver for likestilling i bredden av samfunnet. Det er mange ting som går i riktig retning, og det må vi være glad for. Det var f.eks. 20 000 flere kvinnelige ledere i 2019 enn i 2013. Når det gjelder statlige ledere, har kvinneandelen økt fra 45 til 54. Andelen deltidsansatte blant kvinner har også gått ned.

Når det gjelder likelønn, er det selvfølgelig et lønns- og lønns- gap mellom menn og kvinner, og det har jeg redegjort for i redegjørelsen og også snakket om nå. Jeg tror kvinner lå på 87,6 pst. av mannens lønn i 2019 i forhold til 87,1 pst. i 2018. Det er gradvise forbedringer. Mye av dette ansvaret ligger også på partene i arbeidslivet, og nå har alle arbeidsgivere av en viss størrelse, ikke minst de offentlige, en aktivitetsplikt og redegjørelsesplikt. Deriblant skal man nettopp sørge for å ha et likelønnsideal, og det må følges opp i praksis i alle sektorer.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Trond Giske (A) [11:02:33]: Norge blir ofte beskrevet som en verdensmester i likestilling, og det er sant at vi har fått til mye. Vi var tidlig ute med høy kvinnelig deltagelse i yrkeslivet, retten til selvbestemt abort ble sikret på 1970-tallet, Gros kvinneregjering i 1981 ble en verdensnyhet, og ett års fødselspermisjon gjorde det lettere å kombinere yrkeskarriere og barn. Men likestillingsarbeidet er aldri i mål.

Som statsråd satte jeg i gang et arbeid for å gjøre noe med mannsdominansen blant professorer, i min tid som kulturminister ble likestillingsperspektivet brakt inn i film, teater og kulturledelse, og i min tid som næringsminister fikk vi for første gang et flertall av kvinnelige styreledere i statlige selskaper.

Men på tross av vår stolte historie har vi paradoksalt nok et av de mest kjønnsdelte arbeidsmarkedene i den vestlige verden. Det fortsetter i studievalgene til dagens ungdommer. På yrkesfag går hele 86 pst. av elevene på en linje med mindre enn 40 pst. av ett av kjønnene. På helse- og oppvekstfag er 80 pst. av elevene jenter, mens på bygg og anlegg og elektro er jenteandelen på kun 5 pst. Selv innenfor felt, som med realfag, er kjønnsforskjellene store: 70 pst. av elevene på biologi er jenter, men det er bare 20 pst. på informasjonsteknologi.

Samtidig ser vi at guttene har dårligere akademiske resultater enn jentene. Mye tyder på at skolene ikke klarer å motivere og følge opp guttene godt nok på dette området.

Resultatet er varig ubalanse i arbeidsmarkedet, og det er denne ubalansen som også bidrar til de lønnsforskjellene som har blitt beskrevet i debatten så langt. Ifølge Institutt for samfunnsforskning arbeider bare 15 pst. av arbeidstakerne i Norge i yrker med minst 40 pst. av hvert kjønn. Forskerne peker på flere faktorer som påvirker valgene: foreldres utdanning og påvirkning, forventningene et allerede kjønnsdelt yrkesliv skaper, og påvirkning fra rådgivere og lærere.

Det er flere grunner til at det er viktig å endre dette, for det første

- å sikre at alle unge skal føle at de har en reell valgfrihet og likeverdig mulighet til å bli det de vil. Og videre:
- Samfunnet blir best når vi bruker de samlede talentene, evnene og arbeidsinnsatsen fullt ut.
- På mange yrkesområder er det viktig i seg selv med god kjønnsbalanse.

Redegjørelsen på tirsdag viste at statsråden er engasjert i disse spørsmålene, men som i koronahåndteringen er det ingen som hjelpes av at statsråden er engasjert – samfunnet endres gjennom handling. Derfor må vi over i konkrete strategier, handlingsplaner og tiltak. Den nye likestillingsministeren har mulighet til å gjøre noe med det.

Tage Pettersen (H) [11:05:54]: La meg også få lov til å starte med å takke for en god redegjørelse med et bredt, inkluderende og ikke minst personlig ståsted. Statsråden viser oss at bredden av likestillingspilene fortsatt peker i riktig retning, og samtidig at likestillingsutfordringene stadig favner bredere.

Koronakrisen har lært oss å stå sammen på nye måter. Dugnadsånden har kommet til uttrykk gjennom sosiale medier og på utallige digitale møteplattformer, og på tvers av politiske skillelinjer har budskapet vært tydelig: Ingen skal stå alene i krisen som er over oss.

I fjor deltok jeg i Pride-paraden som for første gang ble arrangert på Voss, og i lokomotivet av parader, som gjennomføres her i Oslo. Det er en sterk og samlende opplevelse å få se den store bredden av viktige markeringer. Utfordringen når vi snakker om likestilling for skeive, er imidlertid ikke disse flotte festdagene, men alle hverdagene gjennom året.

I statsråd 3. april la regjeringen fram Prop. 66 L, endringer i straffeloven. Regjeringen foreslår her å inkludere «kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk» som diskrimineringsgrunnlag i en rekke bestemmelser i straffeloven. Regjeringen foreslår også å erstatte uttrykket «homofil orientering» med «seksuell orientering», for å presisere at bifile omfattes av det strafferettslige diskrimineringsvernet.

For Høyre er det viktig at det strafferettslige vernet mot diskriminering er tilpasset virkeligheten. Personer som har en kjønnsidentitet eller et kjønnsuttrykk som bryter med omgivelsenes forventninger, er en utsatt gruppe når det gjelder diskriminering, trakassering og vold.

Både i et likestillings- og i et rettferdighetsperspektiv er det også riktig at transpersoner gis det samme strafferettslige vernet som f.eks. homofile. Et strafferettslig vern vil også gi uttrykk for en norm som kan ha betydning for holdninger og oppfatninger ute i samfunnet.

Endringene i hatkriminalitetsbestemmelsene i straffeloven er et av mange tiltak regjeringen har gjennomført for å følge opp handlingsplanen mot diskriminering på grunnlag av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.

Planen har over 40 tiltak som dekker en rekke samfunnsområder, som barnehage og skole, idrett, arbeidsliv, helse- og omsorgstjenester, forsvar og internasjonal innsats. Formålet med tiltakene er å medvirke til at lesbiske, homofile, bifile, transpersoner og interkjønnspersoner skal oppleve samfunnet som trygt og inkluderende.

Avslutningsvis vil jeg også få trekke fram ytringsfrihetskommisjonen, som ble nedsatt i februar. Noe av det de skal se på, er trusler mot ytringsfriheten, hvordan vi kan styrke det offentlige ordskiftet og kartlegge de nye vilkårene for ytringsfriheten og bidra til nødvendige

endringer og avklaringer. Dette er også viktig i et likestillingsperspektiv.

Maria Aasen-Svensrud (A) [11:09:13]: Likestillingsarbeid er frihetsarbeid.

Våre grunnleggende behov kretser rundt vår frihet. Det ligger frihet i f.eks. å kunne spise seg mett, sove trygt og drikke rent vann. Det er frihet å kunne velge den man elsker. Det er frihet å ha venner å gå på kino med. Det er frihet å bli anerkjent for den man er. Det er frihet å bli elsket ubetinget og bli møtt med respekt. Og det er frihet å kunne tro på den guden man selv ønsker, eller å la være å tro.

For at folk skal nå selve toppen av behovspyramiden og klare å realisere seg selv, trengs det frihet hele veien. Uten likestilling hindres menneskers frihet.

Vi får omtrent daglig meldinger om mennesker som krenkes, hetses og sjikaneres når de uttrykker sine egne meninger. Av og til kan det skje ansikt til ansikt, men ofte skjer det på nett.

Vi vet om gutter og jenter som stadig rives ut av livet sitt på grunn av vonde meldinger fra andre. Vi vet at det fører til at mennesker lukker seg inne og blir syke, og vi vet at det koster liv. Deres frihet til å leve er tatt fra dem på nett.

KS kunne fortelle oss i en rapport de hadde gjort blant politikere rundt om i landet, at hets og sjikane på nett er blitt så utbredt at flere nå sier at de har sluttet å ytre seg. Mange velger ikke å ta gjenvalg. De mangler friheten til å si sin mening, og da går faktisk hetsen på demokratiet løs.

Vi vet også noe om hvem det er som rammes sterkest. Vi vet at det er folk med annen kulturell bakgrunn, vi vet at det er skeive, og vi vet at det er kvinner. Så selv om virkemidlet til hetsen er moderne gjennom internett, er offeret for hetsen tradisjonelt. Det forteller meg at vi ikke har kommet langt nok i likestillingsarbeidet når ofrene gjenkjennes ved å være de samme som de har vært gjennom hundre år.

Arbeiderpartiet vil derfor gå opp stiene til de sosiale mediene, til kommentarfeltene og til facebookgruppene. Vi mener det er på tide å sette grenser for hva vi som samfunn kan akseptere også på nett. Vi mener det er vår plikt å verne menneskers rett til å ytre seg på nettet, akkurat slik vi verner den retten på gata eller i avisspaltene. For internett er ikke en ting – det er et sted der vi også lever våre liv.

Derfor fremmet vi et forslag om å nedsette et offentlig utvalg som skulle trække opp disse stiene og finne nye virkemidler for å trygge befolkningen også på nett. Dette ble dessverre nedstemt her i Stortinget.

Men vi hører at likestillingsministeren er opptatt av temaet. Så i kampen for likestilling og i kampen for fri-

het håper jeg at regjeringen nå også tør å ta grep og gjøre endringer som betyr noe for at folk også kan uttrykke seg på nett.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [11:12:31]: Det er viktig at alle som ønsker å bo i Norge, slutter opp om noen grunnleggende felles verdier. For Kristelig Folkeparti er det viktig at alle, både innfødte og innvandrede nordmenn, respekterer menneskerettighetene og deler synet på viktigheten av demokrati, solidaritet, likestilling og toleranse. Ingen skal utsettes for rasisme eller diskriminering på grunn av etnisitet, kultur eller religion. Slik kan vi opprettholde menneskeverdet, mangfoldet, individets rettssikkerhet og trygghet for alle.

Hele Kristelig Folkepartis tenkning om likestilling bygger på at kvinner og menn har lik verdi, uavhengig av kjønn, og skal ha like muligheter til å delta i og påvirke samfunnsutviklingen. Politisk og økonomisk makt er viktige midler i denne kampen. Målet er at både kvinner og menns kunnskaper, erfaringer og verdier setter et likeverdig preg på alle nivåer og steder i samfunnet. Ja, likestilling mellom kjønnene er en forutsetning for et fungerende demokrati i en moderne velferdsstat.

Debatten i dag handler om hvordan man kan oppnå et samfunn hvor alle er likestilte og preges av likeverd for alle mennesker. Jeg vil løfte fram et viktig område. Få ting er så direkte krenkende av menneskeverdet som kjøp og salg av mennesker. Begrepet menneskehandel forsvant ikke da man avskaffet slaveriet. Det er faktisk flere slaver i verden i dag enn det var på 1800-tallet, og tidligere. Menneskehandel har gått forbi narkotika i omfang, og er nå den nest største illegale industrien i verden.

Så lenge vi vet at mennesker utsettes for grov utnyttelse, har vi en kamp å kjempe for å oppnå likeverd. Man tror det ikke før man ser det, sies det, men når det gjelder menneskehandel, må man nesten se det før man tror det. Kan det foregå kjøp og salg av mennesker i Norge? Det skulle man ikke tro, men det skjer, og det må vi ta inn over oss og gjøre noe med.

Jeg er glad for at Kristelig Folkeparti har fått gjennomslag for å bevare sexkjøpsloven. I Norge i dag finnes det kvinner og menn som lever under grov utnyttelse i det man kan kalle for sexslaveri. Med daglige trusler mot seg selv og familien utnytted de av bakmenn og -kvinner som tjener penger på dette.

Jeg vil takke for en god redegjørelse om likestillingspolitikken og for en viktig debatt her i dag. For Kristelig Folkeparti er kampen mot menneskehandel og kampen for å bevare sexkjøpsloven viktig. For oss er dette en viktig del av likestillingskampen.

Anne Karin Olli (H) [11:15:38]: Først av alt vil jeg benytte anledningen til å takke kultur- og likestillings-

ministeren for den grundige redegjørelsen om regjeringens likestillingspolitikk. Statsråden viser til at likestillingspolitikk berører de fleste samfunnsområder og -sektorer, og den berører oss alle, uansett kjønn, alder, legning, funksjonsevne, religion eller etnisitet.

Undersøkelser viser at Norge er et av de mest likestilte land i verden. Det skal vi være glad for, men vi har ennå mye ugjort. I redegjørelsen trekkes vold i nære relasjoner fram som et stort samfunnsproblem. Volden er økende, og mørketallene er store. I tillegg vet vi at det er vanskelig å kartlegge omfanget av vold og overgrep.

I den sammenheng vil jeg trekke fram spesielt én gruppe: etniske minoriteter. Vi vet at det å være en minoritet i seg selv kan være vanskelig. Man kan bl.a. oppleve diskriminering, hatytringer og stigmatisering. En av våre etniske minoriteter er samer, som jeg selv tilhører. Undersøkelser viser at samer rapporterer om å ha blitt utsatt for mer vold enn ikke-samer. Det samiske samfunnet har selv satt dette vanskelige temaet i fokus. I dag ser vi at det er en ny aksept for å snakke om at vold og overgrep også skjer i samiske familier og lokalsamfunn. Sametinget har også engasjert seg og ønsket en egen handlingsplan, og Høyres syn er at storsamfunnet må stille opp. Regjeringen jobber nå med en ny handlingsplan mot vold i nære relasjoner som vil ha en egen del om vold og overgrep i samiske områder. Den skal etter planen komme i juni i år.

Hvorfor er det viktig med en egen samisk del? Vi vet at mange samer ikke har tillit til det offentlige hjelpeapparatet, og at de derfor ikke oppsøker hjelpen som finnes. Det er det både historiske og kulturelle årsaker til. Overgrepssakene som er avdekket i Tysfjord, illustrerer nettopp det. En stor del av ofrene og pårørende opplevde at de i kontakten med det offentlige ikke ble tatt på alvor når de ba om hjelp. Likestilling handler også om retten til å møte et hjelpeapparat som kjenner og forstår din kultur, og som ikke minst snakker ditt eget språk.

Avslutningsvis vil jeg si at jeg har stor respekt for de i Tysfjord som hadde styrke og mot til å stå fram med sine historier. Ved å fortelle dem har de vist at vold og overgrep er noe som kan skje i alle samfunnslag, i alle kulturer og i alle trossamfunn. Vold og overgrep er noe vi alle kan bli utsatt for. Derfor er jeg svært glad for at arbeidet mot vold og overgrep er høyt prioritert i regjeringen, og at det skal styrkes og ha prioritet også framover. I den sammenheng er krisesentrene en helt sentral hjelpeinnsats. Jeg er derfor glad for at det jobbes med å gjenopprette og styrke et eget samisk krise- og incesttilbud i Finnmark.

Tuva Moflag (A) [11:18:41]: Arbeiderpartiet sikrer nå flertall, sammen med SV og Fremskrittspartiet, for eggdonasjon og en rekke andre bioteknologiske fram-

skritt på Stortinget. Nå skal kvinner endelig – 90 år etter at sæddonasjon ble tillatt – likestilles med menn som sliter med fertiliteten. Jeg vil tro at det er ganske kjipt for likestillingsministeren at Venstre blir sittende helt på sidelinja når Stortinget skal vedta tiårets likestillingsframskritt for norske kvinner, mot regjeringspartienes stemmer.

Kvinner får nå økt selvbestemmelse. Det gjelder ikke bare retten til å donere egg til andre. Det blir også flertall for at kvinner kan få lagre egne egg til senere bruk. Tidligere har dette vært begrenset til kvinner som av medisinske årsaker kan bli infertile. Nå kan kvinner ta denne beslutningen på egen hånd.

Dette fullfører også sirkelen når det gjelder kvinners kontroll over egen familieplanlegging. Kvinner kan hemme graviditet ved bruk av prevensjonsmidler, kvinner kan avslutte graviditet gjennom å ta en abort. Nå kan også kvinner fremme graviditet ved at de får muligheten til å ta vare på sine egne unge og friske egg. Kvinner som bestemmer seg for å få barn alene, vil nå også få tilgang til assistert befruktning her hjemme i Norge.

Eggdonasjon, egen lagring av egg og assistert befruktning for enslige er viktige og prinsipielle lovendringer som det nå er på tide at kommer på plass. Det er likevel et annet vedtak som vil få størst innvirkning for kvinner flest. Nå sikrer vi nemlig at norske kvinner får tilgang til tidlig ultralyd i den offentlige helsetjenesten. Mange kvinner tar tidlig ultralyd i dag, men det er ulik tilgang til denne tjenesten. Dette handler om både økonomi og geografi.

Vi vil tilby tidlig ultralyd fordi vi mener det gir en bedre svangerskapsomsorg for mor og barn, men også fordi tidlig ultralyd i offentlig regi bidrar til å redusere sosiale ulikheter i helse. Arbeiderpartiet er opptatt av at kvinner skal få kunnskap så tidlig som mulig og så trygt som mulig. Ved funn på tidlig ultralyd skal alle kvinner nå også få tilgang til NIPT, uavhengig av alder.

Jeg avslutter der jeg begynte, og lurer på om likestillingsministeren synes det er kjipt at Venstre blir stående på sidelinja når vi i vår skal vedta disse viktige likestillingsframskrittene. Og kanskje det er ekstra kjipt når Venstre har vært med på å sikre flertall for en historisk innstramming av abortloven i Norge.

Petter Eide (SV) [11:21:43]: Takk til likestillingsministeren for en grundig redegjørelse for et par dager siden.

Likestilling handler definitivt om å forebygge og beskytte – i hovedsak kvinner, men også barn – mot vold i nære relasjoner og voldtekt. Flere har tatt opp dette fra talerstolen i dag og kanskje meldt om sine bekymringer. Jeg mener at bekymringsmeldinger rundt dette ikke er nok. Derfor har vi i dag kommet med noen helt konkrete

te løse forslag til hvordan vi mener Stortinget bør håndtere akkurat denne situasjonen.

SV mener at vold i nære relasjoner og voldtekt faktisk er den største justispolitiske utfordringen vi har i Norge i dag. Det er enorme tall vi snakker om. Vi snakker faktisk om ca. 15 000 voldtekter i Norge i året, og kanskje dobbelt så mange situasjoner med vold i nære relasjoner. Det er omfangsstudier som viser dette. Kun ca. 10 pst. av disse sakene blir anmeldt. Samtidig varsler politiet at sju av ti slike saker blir henlagt. I de aller fleste saker får altså folk som har anmeldt en ektemann, en bror eller en far for en overgrepssituasjon, et passivt standardbrev fra politiet om at saken er henlagt, samtidig som anmelderen kanskje fortsatt bor sammen med overgriperen. Denne situasjonen har ikke Norge greid å forhindre og beskytte mot på en ordentlig måte, og jeg mener dette er en ganske bred og omfattende politisk problemstilling.

Den tradisjonelle kriminaliteten i Norge går ned. Det er mindre vinningskriminalitet og mindre narkotikakriminalitet, men politiet i Norge har ikke i stor nok grad greid å omstille ressursene sine til å håndtere denne nye kriminaliteten, den ganske voldsomme økningen i antall anmeldelser knyttet til vold i nære relasjoner og voldtekt. Derfor er det viktig for oss i SV at vi, Stortinget, tar ansvar og faktisk detaljstyrer noe av politiets arbeid med dette. Vi har tidligere, men også nå, laget et forslag der vi mener at politiet skal ha øremerkede ressurser til etterforskning av vold i nære relasjoner og voldtektssaker. Det betyr at politiet skal styres i hvordan de bruker disse ressursene. De skal altså ikke selv kunne velge å kjøpe en ny bil eller nye våpen. Et visst antall ressurser skal kun brukes til etterforskning av vold og voldtekt i nære relasjoner. Hvis Stortinget vedtar dette, vil vi på en helt annen måte kunne ta ansvar for denne situasjonen og bedre politiets ressurser til å håndtere akkurat disse sakene.

Siv Mossleth (Sp) [11:25:04]: Norge er et av verdens mest likestilte land, men når vi ser på skattelistede over hvem som har de høyeste inntektene, de høyeste formuene, ser vi at det er veldig langt igjen. Kun tre av ti gründere er kvinner. Det betyr at det er mange kvinner som mangler rollemodeller som inspirerer til viktige retnings- og yrkesvalg i livet, men de etablerer over 60 pst. av alle enkeltpersonforetak, og kvinneandelen for etablering av aksjeselskap er under 20 pst.

Blant de 200 største selskapene i Norge er det 21 som har en kvinnelig administrerende direktør, og vi trenger flere kvinnelige rollemodeller i næringslivet. Kvinner må ha like store muligheter til å gjøre det bra i bransjer der de dominerer, på samme måte som menn kan i sine bransjer. Inntektsforskjellene er ennå veldig store i det

norske samfunnet, og vi må tenke veldig mye mer på likelønn i tida framover for å få til høyere lønn i typiske omsorgsykker, slik at det flertallet av damer som jobber i disse yrkene, får økt inntektene sine. Det vil også gjøre det lettere å få flere menn til å velge disse yrkene.

Det kjønnsdelte arbeidsmarkedet har stor betydning for forskjellene som vi ser innenfor arbeidstid, lønn, karriere og utviklingsmuligheter. Alle får det bedre med en jevnere kjønnsbalanse. Ministeren har tatt opp situasjonen som er i dag på grunn av koronakrisa, og veldig mange av dem som rammes, er kvinnelige gründere innenfor frisørbransjen og velværebransjen og i andre serviceyrker der man opplever dårlige tider. Noe av det aller viktigste regjeringa nå kan gjøre for å sørge for at disse gründerbedriftene får fortsette, er å fjerne egenandelen – 10 000 kr er altfor mye, 5 000 kr er også for mye. Regjeringa må sette egenandelen til 0.

Kari Henriksen (A) [11:28:09]: Det var interessant å høre likestillingsministerens redegjørelse. Det mangler min santen ikke på engasjement. Det som bare er synd, er at likestillingen har nok engasjement, men for lite politisk handling.

Ministeren var svært bekymret for konsekvensene av koronakrisa og ville ha data etter krisa. Jeg etterlyser bl.a. hvilke grep likestillingsministeren har tatt i starten av tiltakene og underveis i krisa, for å gi de andre departementene beskjed om å minimere konsekvensene av kjønnsulikheten som en følge av pandemien. Som likestillingsminister vet han – og han har sagt det selv – at slike kriser treffer ulikt. Så hvorfor har han ikke krevd av seg selv og sine regjeringskolleger at de må ha kjønnsbriller på når tiltakspakkene skulle utformes? Han sier han vil ha økt yrkesdeltakelse blant innvandrerkvinner, men støtter opp om en politikk som hindrer kvinner med minoritetsbakgrunn i å delta i arbeidslivet, nemlig kontantstøtten. Han sier han vil ha mindre negativ sosial kontroll, men stemmer ned forslag fra Arbeiderpartiet som kan føre til nettopp det. Likestilling handler om konkret politikk, og politikken nå går i feil retning.

Ministeren viste til retten for homofile til ikke å bli diskriminert og til sin egen kamp for å kunne gifte seg med hvem de vil – en kamp som for ham endte godt, heldigvis. Dessverre er det ikke slik for alle. Mange kvinner i trossamfunn har henvendt seg til oss fordi de opplever seg diskriminert på grunn av kjønn. Veilederen til Islamsk Råd Norge ble diskutert på Dagsnytt 18 denne uka, og det var liten tvil om at kvinner i menigheten opplevde dette som problematisk. Mange homofile har henvendt seg til oss fordi de blir utsatt for degradering og diskriminering for å være den de er. Arbeiderpartiet har lyttet til de kvinner og menn som utsettes for negativ sosial kontroll i sine egne menigheter, og i menig-

heter som betyr mye for dem, og som de føler en tilknytning til. Likevel stemte Venstre og regjeringa ned forslag om å stille strengere krav til likestilling og antidiskriminering i sakene om tros- og livssynssamfunn.

Regjeringa og likestillingsministeren sviktet da det gjaldt – og hvorfor sier jeg det? Jo, vi har erfart at krav om mer åpenhet og kontroll fører til endringer. Det har skjedd i Den norske kirke, og vi vil at det skal skje i alle tros- og livssynssamfunn. Jeg vil gjerne utfordre likestillingsministeren: Hvorfor fortjener ikke minoritetene de samme mulighetene som de progressive folkene i Kirken?

Arbeiderpartiet vet det tar tid, og derfor vil vi i vår politikk invitere til en kontinuerlig dialog i forbindelse med tildeling av tros- og livssynssamfunnstilskudd. Regjeringa mener det holder med kontroll og tilsyn, de mener det kun er å satse på den ene delen av samarbeidet, og det vil gjøre veien lengre for dem som undertrykkes og utstøtes av samfunn i dag.

Margret Hagerup (H) [11:31:25]: Jeg ble født inn i en mannsverden. Det ble tydeligere etter hvert som jeg vokste opp. På rekke og rad kom tre brødre. Jeg var nå både datter og søster. Takknemlig for at jeg var eldst, tok jeg tidlig kontroll. 20 år gammel ble jeg butikksjef i en bransje hvor de fleste sjefer var menn. På første ledersamling ble jeg utpekt til å skrive referat. Det er jo ofte ennå sånn at damene i flokken blir utpekt til å skrive referat. «Gid så pent De skrev, kan De skrive mer?», kom det fra en eldre kollega på sideflanken.

Etter hvert giftet jeg meg, ble hustru og senere mor til fire. Det ga meg nye roller. Jeg priser meg lykkelig over fedrekvoten. Den har gitt min mann anledning til å være far, samtidig som det har gitt meg anledning til å være yrkesaktiv. Sammen har vi ansvaret for å oppdra fire unger i en verden som ennå i stor grad preges av menn – eller av kvinner, litt avhengig av hvilket yrke en har.

Det er for meg, som har hatt hele min yrkeskarriere i logistikkbransjen, tankevekkende at det er så mye deltid i kvinnedominerte yrker. ASKO kunne ikke forsynt Norge med mat hvis de hadde organisert seg som helsevesenet. Hele og fulle stillinger handler på papiret om regnestykker som skal gå opp, og skift som skal bemanes. I praksis handler det om tilbudet som gis.

Mange av de mest sårbare tjenestene vi har i landet, er basert på døgndrift. Det koster å ha for mange deltidsstillinger. Det går ut over kompetansen og muligheten for øving og læring. Rett til heltid handler ikke bare om likestilling, det handler også om kvaliteten i tjenestene. Men regnestykket må gå opp på papiret.

Norge er nå et av verdens mest likestilte land. Kvinner og menn har omtrent like høy yrkesdeltakelse, og stadig flere kvinner jobber heltid. Politikken vår virker. Målet er et likestilt Norge. Da må vi fortsette å gjøre de

gode grepene, samtidig som vi tar et oppgjør med våre fordommer.

Det er mange av oss som settes i båser, enten det er på grunn av kjønn, alder, etnisitet eller funksjonsevne. Vi må bryte med disse fordommene. Vi plasseres i båser allerede etter fødselen – farger, leker, fritidsaktiviteter, skole. To tredjedeler av kjønnsforskjellene på arbeidsmarkedet kan forklares ved utdanningsvalg. Helsefagene vil ha flere gutter, mens teknologifagene trenger flere jenter, og en skal nå se på strategier for å snu kjønnsdelte utdanningsvalg. Det er viktige grep.

Skal min datter være likestilt, må hun få delta i arbeidslivet på like premisser som brødrene, og brødrene hennes må få være likestilte foreldre. Da kreves det tidlig innsats, for alle skal ha like muligheter.

Lise Christoffersen (A) [11:34:30]: La meg starte med å takke statsråden for redegjørelsen. Det er fint at sånne redegjørelser kommer med jevne mellomrom, så vi får mulighet til å se likestillingspolitiske virkemidler i sammenheng. Enda bedre hadde det vært om det var framgang å spore fra gang til gang, men dessverre faller vi nå på indeksen, som representanten Trettebergstuen viste til i sitt innlegg.

Den 8. mars 2016 lanserte Arbeiderpartiet 50 forslag for økt likestilling, og det er ganske trist å oppleve at de forslagene er like aktuelle i dag, f.eks. behovet for sterkere tiltak mot deltid. I morgen er det 1. mai, som også andre har vært inne på, og for Arbeiderpartiet er likestilling en sentral del av frihetskampen både nasjonalt og internasjonalt. Mange av de parolene som går igjen fra år til år, gjelder kravet om likestilling mellom kvinner og menn i arbeidslivet – retten til en lønn å leve av, retten til heltid, retten til fast ansettelse. Dagens regjering har gått i motsatt retning, bl.a. ved å svekke arbeidsmiljøloven og innføre en generell adgang til midlertidige ansettelser. Det rammer bl.a. kvinner i forbindelse med svangerskap og fødsel. Vi ser at organisasjonsgraden i arbeidslivet går ned. Det er bekymringsfullt, det svekker kampen for likestilling i arbeidslivet.

Stortingets flertall ba i januar 2018 regjeringa komme med tiltak for økt organisasjonsgrad i arbeidslivet. De kom aldri. I stedet benyttet regjeringa sitt nåværende flertall til å få vedtaket opphevet. Statsministeren har i Stortingets spørretime sagt rett ut at hun ikke akter å legge tiltak for økt organisasjonsgrad fram som egen sak. I stedet vektlegger regjeringa til stadighet hvor viktig det er å anerkjenne det uorganiserte arbeidslivet. Det taper kvinner på.

Statsråden la i sin redegjørelse naturlig nok vekt på virkningene av koronakrisa. Det vi nå ser, er at konsekvensene av manglende likestilling forsterkes av krisa. Arbeidsledigheten er nå over 10 pst. I går kom bransjevi-

se tall fra Nav: 56 000 ledige i overnatting og servering, 59 000 i tjenesteyting, 78 000 i varehandelen. Til sammen utgjør de bransjene 60 pst. av de ledige. Og hvem er det som jobber der? Jo, ofte kvinner, mange på deltid, mange i midlertidige stillinger.

Frischsenteret har dokumentert at det blant de nye ledige er en klar overrepresentasjon av personer med lav inntekt og lav utdanning, og det er flere kvinner enn menn. Blir arbeidsledigheten varig, vil allerede eksisterende ulikheter forsterkes. Så en gjenreisningsplan etter koronaen må følgelig ha som hovedoverskrift: sterkere trepartssamarbeid for økt likestilling i arbeidslivet – fordi det er rettferdig, men også fordi manglende likestilling betyr sløsing med menneskelige ressurser. Det har vi aldri råd til, særlig ikke nå.

Mari Holm Lønseth (H) [11:37:42]: Hvilket kjønn du har, skal ikke være avgjørende for hvilke muligheter du får.

Norge er et av verdens mest likestilte land. Antall kvinnelige ledere går opp, og andelen som jobber deltid, går ned. Forskjellen mellom menn og kvinners gjennomsnittslønn fortsetter å minke.

Selv om vi er i verdenstoppen på likestilling, og vi er et likestilt folk på papiret, må vi likevel gjøre mer for å bli likestilt i praksis. Jeg mener det er behov for et løft rundt forskning på kvinners helse. Høyre vil skape pasientenes helsetjeneste. Pasientenes helsetjeneste handler om at man skal bli hørt, sett, forstått og få god behandling når man trenger det. Det skulle bare mangle at kvinner og menn får like god behandling, men skal vi lykkes med det, må vi ha nok kunnskap om de ulike helseutfordringene for kvinner og menn. For menn og kvinners kropp er ikke lik. Samme sykdom gir ulike symptomer og forskjellige sykdomsforløp. Et hjerteinfarkt har ikke det samme forløpet for en kvinne som det har for en mann.

Akkurat hvor forskjellig symptomene og sykdomsforløpene er mellom kjønnene, vet vi ikke nok om. Årsaken til det er at mannens kropp ofte har vært normen i medisinsk forskning. I tillegg har det vært forsket mindre på sykdommer som ofte rammer kvinner. Status har vært en av årsakene. Den trenden må vi snu. Mange års ubalanse i forskningen klarer vi riktignok ikke å snu i en håndvending, men vi har kommet godt i gang. Med Høyre i regjering har vi løftet forskningen på kvinners helse, og i forbindelse med kvinnedagen i år varslet også regjeringen at man kommer med en egen NOU om kvinnehelse. Den skal gi oss mer kunnskap, og den skal ta for seg ulike temaer, som f.eks. vold i nære relasjoner, innvandrerkvinnens tilgang på helsetjenester og psykisk helse.

Kvinner skal også være trygge på at de får god helsehjelp i forbindelse med fødsel. Kvinner over hele landet

var i gjennomsnitt mer fornøyd med fødsels- og barsel-omsorgen i 2017 enn i 2011. Færre barn og kvinner blir skadet i forbindelse med fødselen, og med Høyre har vi også gjeninnført kravet om å ha jordmorkompetanse i kommunene. Det er viktig for at man skal være trygg på at man får god kompetanse, uavhengig av hvor man bor i Norge.

Det blir altså tryggere å føde i Norge, men det betyr ikke at det er perfekt. Vi skal og må fremdeles jobbe for at kvinner møter den kompetansen de har krav på, og at de får en opplevelse av trygghet og omsorg.

Himanshu Gulati (FrP) [11:40:53]: Jeg vil også begynne med å takke statsråden for redegjørelsen på tirsdag. Vi er heldige i Norge som lever i et godt land – trolig et av verdens mest likestilte. Det betyr ikke at vi ikke har utfordringer. Vi har fortsatt utfordringer som må løses, og flere av dem ble nevnt i redegjørelsen. Flere er også nevnt på en god måte i denne debatten – enten det fortsatt handler om å viske bort uønskede forskjeller mellom kjønn, eller det handler om å få flere med redusert funksjonsevne inn i arbeidslivet. Det er ikke greit, som det har blitt nevnt her tidligere, at «jøde» brukes som et skjellsord i enkelte skolegårder i Norge, og at alle som er muslimer, mistenkeliggjøres på den måten som vi noen ganger kan se.

Til tross for utfordringene lever vi i et godt land – trolig et av verdens mest likestilte land. Men noen i Norge er mer likestilt enn andre. Det er faktisk en god del som er mye mindre likestilt, og som på en måte er litt mindre verdt enn andre med tanke på frihetsidealene vi andre tar for gitt, spesielt i en del innvandermiljøer, og spesielt gjelder det kvinner. Man trenger ikke å spasere mange minutter fra Stortinget før man kommer til deler av byen hvor det er helt vanlig at kvinner tildekkes fra topp til tå. Man skal ikke vise så mye av seg selv, man skal ikke vise like mye av kroppen som menn, fordi det er en fare for egen og andres ære. Dette er faktisk ganske vanlig i enkelte deler av Oslo og i enkelte miljøer i vårt land.

All kultur er ikke kultur. Noe kultur er også ukultur. Og at man fortsatt har miljøer hvor dette aksepteres i Norge, hvor det praktiseres at kvinner er mindre verdt enn menn og skal forholde seg til andre regler enn menn, kan jeg ikke akseptere.

En del av de utfordringene vi har på likestillingsfeltet i Norge, kan løses gjennom reguleringer og politiske vedtak. En del andre utfordringer løses ikke først og fremst gjennom politiske vedtak, nei, de løses gjennom holdningsendringer i de miljøene hvor det ulike synet – menneskesynet – på menn og kvinner, og også på andre grupperinger, finnes. Vi må sørge for å få endret disse holdningene og få opp frihetsidealene, for vi kan ikke leve med dette.

Det ble også nevnt av flere andre fra talerstolen at vi har mange unge som utsettes for negativ sosial kontroll, enten det gjelder å bli sendt på tvungen religionsopplæring, også koranskoler i utlandet, eller retten til å velge hvem man ønsker å tilbringe livet sitt med, eller det som handler om å kunne leve ut sin seksuelle legning. Det er kanskje den delen av likestillingskampen jeg vil si er mest akutt når det gjelder enkeltindivids frihet.

Mye er bra i Norge, men vi har fortsatt utfordringer, og det må vi ta tak i.

Åsmund Aukrust (A) [11:44:02]: Det er vanskelig å være uenig i mye av det ministeren sa i sin redegjørelse, både fordi det først og fremst var en analyse av virkeligheten og få tiltak, og fordi han glatt hoppet over alle de områdene hvor denne regjeringen står på feil side:

- De øker kontantstøtten, som gjør at flere kvinner blir hjemme.
- Vi fikk den første innstramningen av abortloven på 40 år.
- Regjeringen sa nei til et forbud mot homoterapi.
- Det har vært kutt i bistanden til seksuell og reproduktiv helse, på tross av at den trengs mer enn noen gang før.
- Og når Stortinget skal vedta å tillate eggdonasjon, blir det mot regjeringens stemmer, for regjeringen har gitt Kristelig Folkeparti vetorett i alle spørsmål som handler om bioteknologi og de framskritt det kan bety for norske kvinner og menn og likestillingen.

Mange har i debatten vært innom koronasituasjonen og hvordan den påvirker alt. Korona rammer oss alle, men det rammer oss ulikt. Som vanlig rammer det mest dem som har minst. Og det som rammer skjevt i samfunnet, rammer også likestillingen. Når flere blir isolert og holdes hjemme, blir det mer vold og overgrep. Når hundretusener permitteres, rammer det kvinner hardest. Når folk står uten jobb, rammer det dem med minst mest, og mange kvinner mister sin økonomiske frihet og friheten til å leve sitt eget liv fordi økonomien er dårlig.

Her mener jeg at regjeringen og likestillingsministeren har vært altfor passive. Hvor har hans stemme vært for å si hva slags trusler dette utgjør for likestillingen, slik barneombudet gjorde da hun sa hvilken enorm kostnad dette har for barn? Den samme stemmen har vi ikke hørt fra Abid Q. Raja. Hvorfor har ikke denne ministeren lagt fram krisepakker for likestilling? Det trengs virkelig i den tiden vi lever i nå.

Jeg tror at evalueringen av koronasituasjonen vil vise at vi hadde for lite politikk for det som skjedde innenfor husets fire vegger, og at vi hadde for lite politikk for å se hvordan dette økte forskjellene mellom oss. Men jeg tror også at vi vil se at vår norske modell har

gjort at vi har vært bedre rustet til å møte dette på en måte som har vært mer i tråd med likestilling. Tenk hvis Abid Q. Rajas parti hadde fått gjennomslag for å kutte i sykelønnen. Da hadde ikke folk holdt seg hjemme – de hadde møtt på jobb, vi hadde fått flere syke, og likestillingen hadde blitt svekket.

I morgen er det 1. mai. Det er en dag for takknemlighet. Vi takker alle de kvinnene som har gått før oss, som har banet vei, og som har gjort at norske gutter og jenter kan vokse opp og leve friere liv. Men 1. mai er først og fremst en dag for framtiden, så i morgen skal vi møte dem som har vasket gulvene her på Stortinget, de som har pleiet de eldre, og de som har solgt oss maten, med noe mer enn applaus – vi skal gå bak digitale paroler om å kreve faste, hele stillinger og en lønn å leve av.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [11:47:18]: Reell frihet har vi kun når vi også i ytterste konsekvens har mulighet til å bryte ut og gå. Alle i Norge skal selv kunne velge hvem de skal gifte seg med, og de skal kunne skille seg. Da må alle ha trygghet for at de kan klare seg og forsørge seg selv og familien sin.

Arbeid til alle er prioritet nr. én for Arbeiderpartiet. Nøkkelen til integrering er arbeid, og veien til arbeid går via utdanning og kvalifisering. Vi ønsker å gi jenter og gutter som ikke lever frie liv, livet tilbake. Da må vi kunne sørge for et lovverk som gir politiet det handlingsrommet de trenger for å hjelpe jenter og gutter som lever under sterkt psykisk press. Blir regjeringen med på dette arbeidet?

Vi vil tydeliggjøre trossamfunnenes rolle og ansvarliggjøre disse. Religiøse trossamfunn som ikke anerkjenner skilsmisse etter norsk lov, eller praktiserer religiøse domstoler, mener vi skal miste statsstøtten. Hvorfor støttet ikke regjeringen dette forslaget?

Alle i Norge skal ha frihet og mulighet til å delta i sosiale sammenkomster, fritidstilbud, arbeid og annet samfunnsnivå. Derfor har vi år etter år styrket bevilgningen til nasjonale organisasjoner utover regjeringens ramme. Noen av disse midlene har vi øremerket til organisasjonen Bydelsmødre. Målet for Bydelsmødre er å få isolerte hjemmeværende kvinner ut i samfunnet ved hjelp av kvinner i nærmiljøet som snakker samme språk. Initiativ som Bydelsmødre nytter det ikke bare å heie på. Vi må sørge for at Bydelsmødre kan etablere seg i flere kommuner landet rundt, og ikke bare være et lokalt tiltak i Oslo. Hvorfor er ikke statsråden med på å gi Bydelsmødre mulighet til å etablere seg rundt om i hele landet?

De siste årene har vi foreslått dette i våre alternative budsjett. Regjeringen har stemt det ned. Å få mødre aktivt med i lokalsamfunnet kan forebygge kriminalitet og rekruttering til det harde gjengmiljøet. Og det kan være

starten på en reise for å kvalifisere seg til arbeid, slik at flere kan forsørge seg selv og få den friheten som mange av oss tar for gitt.

Freddy André Øvstegård (SV) [11:49:59]: Det er ikke alle som er med oss i kampen mot diskriminering. Det finnes noen motkrefter der ute som gjør at f.eks. arbeidet mot hatkriminalitet bare har blitt enda viktigere de senere årene. Det organiserte hatet har vokst fram flere steder i landet vårt, bl.a. i min hjemregion, Østfold, hvor de går under paroler om å knuse homolobbyen, og sprer hat mot både skeive og andre minoriteter. Foreningen FRI og Skeiv Ungdom er helt tydelige på at vi opplever en reaksjon mot skeives frihet og rettigheter. De er helt tydelige på at vi står overfor et tilbakeskritt. Det har faktisk gått så langt at Politiets sikkerhetstjeneste har oppvurdert trusselen fra mange av disse høyreekstreme organiserte gruppene som hater og hetser sårne som meg, som elsker en annen gutt.

Hatet deres rammer skeive, men det rammer også muslimer, og det rammer jøder. Vi vet at vi har et dypt og alvorlig problem i dette landet med hets og hat mot våre venner med muslimsk tro. 27,8 pst. av respondene i en undersøkelse svarer at de føler motvilje mot muslimer, en femtedel ville mislikt å ha muslimer som nabo eller i vennekretsen, omtrent halvparten av dem som svarte på undersøkelsen, mener at muslimer selv har skyld i økt hets, og én av ti mener at trakassering og vold mot muslimer kan rettferdiggjøres. Da er det ikke rart av vi har sett angrep på gudshus. Når vi samtidig vet at det vokser fram høyreekstreme holdninger på nett – men det er også fysisk til stede i gatene våre – som fremmer hat mot minoriteter, men som også har kvinnehat som en helt grunnleggende del av den forvridde ideologien de står for, vet vi at arbeidet mot hatkriminalitet er viktigere enn noensinne.

Det aller viktigste som skjer i det arbeidet, er det vanlige folk gjør når de møter opp på demonstrasjoner, snur ryggen til og sier nei til hatet. Men de som snur ryggen til, trenger å ha politiet og oss i ryggen. Vi må utvide ordninger med hatkrimgrupper, vi trenger et sterkere oppgjør med hatet. Det er også en del av likestillingskampen.

Tina Shagufta Munir Kornmo (V) [11:53:15]: Norske kvinner er i verdensklasse på mange plan. Ambisjonsnivået skal derfor være høyt, vi skal følge nøye med når vi skal evaluere effektene av koronapandemien. Er kvinner mer utsatt for permitteringer fra jobb? Er de mer utsatt for virusmitte som følge av et kjønnsdelt arbeidsmarked eller yrkespreferanser? Dette er spørsmål vi må se nærmere på.

Venstre har ambisjoner for like rettigheter og like muligheter. Slik det er i Norge i dag, står noen i likestil-

lingen, mens andre velger å stå utenfor. Der har vi ikke råd til å la dem bli stående. Venstre har høye ambisjoner på vegne av minoriteter for å få et enda mer likestilt samfunn. For oss henger enkeltindividers frihet nøye sammen med utviklingen av demokratiet. Kultur og religion skal ikke være til hinder for arbeidsdeltakelse. Venstre vil ha flere innvandrere i arbeid, særlig minoritetskvinner. Som ellers i samfunnet vil arbeidsinntekt gi mer frihet og valgmulighet til disse kvinnene og løfte deres familier ut av isolasjon og fattigdom.

For meg er det å fremme heltidskultur i arbeidslivet noe som gir større forutsigbarhet og tryggere økonomi, som igjen påvirker boforhold og helsen til den enkelte og familiene deres. Heltidsstillinger gir kvinner mer økonomisk selvstendighet og bedre økonomiske rettigheter.

Samtidig som vi ser på kvinners situasjon, må vi også fokusere på gutter, spesielt minoritetsgutter og deres muligheter til utdanning, arbeid og vern mot diskriminering. Samfunnet har ikke råd til å la disse bli akterutseilt sammenlignet med søstrene, som lykkes så godt i det norske samfunnet. Venstre ser at utdanning fremmer bærekraft og likestilling uavhengig av kjønn. Dette er viktig for både jenter og gutter i Norge, og for jenter internasjonalt.

For meg er det likestilling når mannen inviterer kona til å stå ved siden av seg som kjæreste, som samboer, som kone, som mor og som bestemor, når foreldre sørger for at ikke bare døtre får høyere utdanning, men også sønner, når foreldre fra kollektivistiske samfunn som prioriterer sønner ved arv, bestemmer seg for at døtre og sønner skal arve likt, og når det er ramadan og far inviterer kona til å stå ved siden av seg ved bønn, og sønner og døtre står side om side bak.

La oss stå sammen om å holde på disse individuelle liberale rettighetene som likestilling er.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [11:56:29]: Det er ingen motsetning mellom god likestillingspolitikk og god familiepolitikk – tvert imot. Vi vet bl.a. at familier med god arbeidsfordeling og likestilling hjemme statistisk sett har det bedre.

Retten til å gå ut i arbeid og slippe å velge mellom familie og arbeidsliv har vært helt sentral i kvinnekampen og er et viktig gode i dagens Norge. Kvinner skal få slippe å høre at de gjør feil, at de er til byrde for samfunnet hvis de velger å bruke mer tid hjemme med sine barn. En aktiv likestillingspolitikk skal ikke begrense kvinners frihet til å velge. For å ivareta denne friheten er det helt avgjørende med fleksible ordninger for foreldre, pensjonsopptjening ved ulønnet omsorg, rett til å være hjemme med syke barn, ammefri, barnehager med høy kvalitet og god bemanning – og ikke minst kontantstøtte.

Arbeiderpartiets forrige partileder argumenterte i sin tid mot kontantstøtten ved å si at vi ikke skal belønne folk som velger feil. Også i dag hører vi dessverre Arbeiderpartiets representanter gi uttrykk for den samme sneversynte holdningen. De som velger å være litt lenger hjemme med barna sine, velger altså feil – og derfor vil de fjerne kontantstøtten.

Det er på høy tid at Arbeiderpartiet tar inn over seg at likestilling handler om like muligheter, ikke at alle skal måtte velge likt. Og den viktige og sårbare fasen i familielivet mens man har små barn, er ikke nok en ting som Arbeiderpartiet skal få overstyre, nok et middel som Arbeiderpartiet skal bruke for å presse gjennom sine likestillingsmål. Det at over 60 pst. av alle småbarnsforeldre velger å benytte seg av kontantstøtten, forteller oss at det så visst er en kjærkommen ordning, en ordning de med god samvittighet skal kunne benytte seg av uten å bli møtt av Arbeiderpartiets lange pekefinger.

Der andre partier bruker sin familiepolitikk til å oppnå andre mål, som en styrket arbeidslinje, sier vi: familiene først. Ingen hensyn skal få trumfe hensynet til familiene. Kristelig Folkeparti ser familien som et mål i seg selv, og vi ønsker en familiepolitikk på familienes premisser. Det betyr at systemet må tilpasse seg familiene, ikke omvendt, at arbeidslivet skal tilpasse seg familielivet, ikke omvendt. Kristelig Folkeparti mener at samfunnet må legge til rette for at arbeid skal kunne kombineres med familieliv på en god måte. Det kan så absolutt gjøres uten at likestilling og familie settes opp imot hverandre, og så visst uten Arbeiderpartiets forsøk på å tvinge alle barnefamilier til å organisere livene sine helt likt.

Guro Angell Gimse (H) [11:59:23]: Årlig opplever 150 000 personer i Norge vold fra en person som står en nær, og to av tre er kvinner. En fjerdedel av alle som gjennom et år blir drept i Norge, er kvinner, og de blir gjerne drept av sin partner.

Jeg har sett det på nært hold i jobben min som politi gjennom 17 år, og jeg husker veldig godt det første oppdraget jeg hadde som ung politi, da familievold var situasjonen. Vi hadde blitt bedt om å kjøre til en adresse der en mann hadde banket kona si. Da jeg kom inn der, var det et syn som møtte meg som jeg aldri glemmer. Der lå juletreet på gulvet, tv-en var knust, mor var ille tilredt, og fire barn satt rundt omkring og gråt. Og far var – unnskyld språkbruken – rabiatt, og jeg og kollegaen min måtte da legge ham i jern med makt og ta ham med oss ut derfra. Ikke noe barn, ikke noen kvinne – ingen skal måtte oppleve dette. For et barn er det å være vitne til vold faktisk like skadelig som å være direkte utsatt selv.

Det har de siste fire årene vært en enorm økning i anmeldelser til politiet for vold i nære relasjoner, og Kripos

mener det skyldes at man har fokusert mye på det, kjørt mange kampanjer og ikke minst at vi har snakket mye om vold i nære relasjoner. Altså: Vold i nære relasjoner må snakkes i hjel, ikke ties i hjel – det er veldig bra.

Vi har nå en underlig tid der vi opplever at antall anmeldelser går tilbake, fordi folk er veldig isolert, og ingenting tyder på at antall hendelser går ned. At mørketall kommer fram i lyset, er et tegn på at folk tar mot til seg, melder fra og oppsøker hjelp. Ting tyder nå på at kvinner og barn opplever en svært vanskelig tid, og da er det ekstra viktig at vi følger med på det som skjer rundt oss, bryr oss litt ekstra og ser etter at alt er bra med naboen. Vi har en plikt til å avverge gjentatt vold i nære relasjoner, så nå må vi faktisk bry oss litt mer.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [12:02:22]: Jeg vil takke kulturministeren for en god redegjørelse.

For Kristelig Folkeparti er det viktig å understreke at likestilling bygger på at kvinner og menn har lik verdi og skal ha samme muligheter, plikter og rettigheter. Kjønn skal ikke hindre noen i å delta i og påvirke ulike deler av samfunnet. Likestilling handler om at kjønn ikke skal være til hinder for den enkeltes muligheter til å velge utdannelse, yrke, deltakelse i barneomsorg og deltakelse i samfunnet for øvrig. I et likestilt samfunn må det derfor være respekt for den enkeltes valg – av livsstil, utdannelse eller jobb.

Lik lønn for likt arbeid er et spørsmål om rettferdighet. Det er et mål at alle skal kunne bli økonomisk selvstendige, både i de yrkesaktive årene og ved oppnådd pensjonsalder. Derfor er kampen for likelønn viktig, derfor er kampen mot ufrivillig deltid viktig, derfor er det viktig med pensjonsopptjening for ulønnet omsorgsarbeid, og derfor er det også viktig med foreldrepermisjon, kontantstøtte og alle de andre rettighetene i folketrygdloven, arbeidsmiljøloven og likestillingsloven – som på ulike måter sikrer retten til å tilpasse arbeidslivet til familielivet, og som dermed gjør at menn og kvinner ikke tvinges ut av arbeidslivet når de får barn. Det er helt avgjørende for likestillingssaken at arbeidslivet organiseres slik at begge foreldre kan kombinere arbeid og tid til familien.

De siste hundre årene har det norske samfunnet utviklet seg til å bli et av verdens mest likestilte samfunn. Norge var blant de første land i verden som sikret alle kvinner retten til å stemme ved valg, ta utdanning og delta i arbeidslivet. Men også i Norge ser man, rent historisk, at kvinner ofte har hatt hovedansvaret for barna. Selv om det fortsatt er en vei å gå, har det i løpet av en generasjon skjedd store endringer, og mannen har heldigvis kommet gradvis mer på banen. Mens kvinnerollen gjennomgikk store endringer på 1970- og 1980-tallet, har vi de siste tiårene også sett store endringer i mannenrollen.

Et likestilt ansvar for barn er viktig for å sikre flest mulig barn en trygg oppvekst. Dette er et riktig og viktig likestillingsgrep, men det er først og fremst viktig for å styrke samfunnets byggverk rundt hvert enkelt barn. Som mann ønsker jeg at det stilles samme forventninger til meg som til kvinner med hensyn til ansvaret for barn selv om jeg ikke akkurat har små barn lenger. Jeg ønsker meg et samfunn som har et mer likeverdig og et mer likestilt foreldreskap.

Vi trenger en ytterligere styrking av menns omsorgsrolle som noe som har en egenverdi, og som er et mål i seg selv. Derfor har vi i Kristelig Folkeparti fått gjennomslag for samlivskurs spesielt målrettet mot førstegangsfødende over hele landet. Dette mener vi er et godt grep for et mer likeverdig og mer likestilt foreldreskap, samtidig som det gir nybakte foreldre støtte i hverdagen. Kristelig Folkeparti ønsker et samfunn der alle voksne tar ansvar, både menn og kvinner. Setter man barn til verden, tar man på seg et livslangt ansvar for å stille opp. Og slik er god familiepolitikk fortsatt ingen motsetning til god likestillingspolitikk.

Torstein Tvedt Solberg (A) [12:05:36]: Høyreregjeringa prater gjerne om like muligheter for alle, men er ikke villig til å vedta politikk som får det til, heller ikke innenfor utdanningsfeltet. Det hjelper ikke bare med engasjement, det krever også politisk handling.

Kjønnsroller læres inn tidlig. De påvirker valg av utdanning, valg av yrke og hvilken stillingsprosent en tilbys. Norge har et av Europas mest kjønnsdelte arbeidsmarkeder. I kommunene er f.eks. 90 pst. av alle ansatte i barnehagen kvinner, 80 pst. av de ansatte i grunnskolen er kvinner. Jenter velger utdanninger som leder inn i yrker som er og tradisjonelt har vært kvinne-dominerte. Kvinner jobber ofte deltid, de tjener mindre enn menn og ender opp med å få mindre pensjon utbetalt. Ikke bare har høyreregjeringa vært passiv, en bremser også utviklingen av et likestilt samfunn i Norge, og på flere områder kjører en likestillingen i revers, som reservasjonsretten for fastleger og innskrenkingen av abortloven.

Mangel på konkret handling fra høyreregjeringa mener jeg er alvorlig. La meg ta noen aktuelle eksempler. Vi har foreslått at regjeringa bør utvikle en strategi for å motvirke kjønnsulikheten i utdanning og arbeidsliv. Arbeiderpartiet vil ha flere menn inn i barnehagen, som grunnskolelærere, og som sykepleiere. Vi skjønner at veien til et mer likestilt arbeidsliv starter i utdanningssystemet, og at en bedre kjønnsbalanse er bra for både mennesker og samfunn.

Jeg syns det var fint at statsråden nevnte at en har sett en økning i søkningen til sykepleie, men en har dessverre ikke sett en økning i antall menn som søker seg til sykepleie. Nettopp dette eksempelet, som statsråden

selv brukte, beviser at det trengs konkret politikk for å snu den aktuelle trenden, ikke bare store ord.

Mens denne regjeringa nå vurderer å fjerne kjønns-poengene i høyere utdanning, vil vi heller det motsatte. Det må vi ha mer av for å balansere der det er for skeivt. Regjeringa har også stemt mot vårt forslag om en rekrutteringskampanje for å få inn flere mannlige lærere. Alt i alt trengs det en helt annen og mer kraftfull innsats enn det denne regjeringa leverer.

Det har vært stor oppmerksomhet rundt statsrådens hårklipp de siste dagene. Jan Zahl, kommentator i Stavanger Aftenblad, minte meg på den bibelske fortellingen om Samson. Samsons vanvittige styrke lå i hans mektige manke, men da hans hår ble klippet, mistet han all sin kraft. La oss håpe at historien om Samson ikke gjentar seg nå og blir historien om statsråden også. Statsråden bør nå bruke sin makt til å ta konkrete grep og vise at han har vilje i tillegg til engasjement.

Trond Giske (A) [12:08:54]: Det var innlegget fra representanten Lossius fra Kristelig Folkeparti som fikk meg til å tegne meg igjen. Hun kom inn på kontantstøtten og hevdet vel at vi som var kritiske til den, var imot en valgfrihet. Men det som undersøkelser nå viser, er at det er store forskjeller mellom dem som bruker kontantstøtte. De fleste er mødre til ettåringer, men hvis barnet er født i august, er det bare 28 pst. som bruker kontantstøtte. Hvis barnet er født i april, er det 76 pst. som bruker kontantstøtte. Nav skriver rett ut: «For de fleste har nå kontantstøtten begynt å fungere som en ventestønad i påvente av barnehageopptaket i august.» Så det er ikke det at man her har en valgfrihet mellom å ha ettåringer i barnehage og å motta kontantstøtte, det er rett og slett slik at hvis barnet er født på feil tid av året, kommer kanskje ikke barnehageplassen før barnet er bortimot halvannet år. Hvis man ønsker full valgfrihet, burde man jo gått videre med å bygge ut barnehagekapasiteten, slik at man faktisk fikk den valgfriheten. Så kan vi godt diskutere om kontantstøtten fortsatt skal være der. Vi har foreslått en annen løsning, men også en støtteordning for dem som venter på barnehageplass. Da først ville man fått en reell valgfrihet.

En annen konsekvens av kontantstøtten er at det er en enorm forskjell mellom barn av norske foreldre og barn av foreldre med ikke-vestlig bakgrunn. 84 pst. av norske foreldre har ettåringene og toåringene i barnehage, mens når det gjelder foreldre med ikke-vestlig bakgrunn, er det 66 pst. som har ettåringene og toåringene i barnehage. Av foreldre med bakgrunn fra Somalia har under 50 pst. ettåringene og toåringene i barnehage. Det slår slik ut at det delvis er de barna som kanskje hadde hatt best av å få den språkopplæringen som barnehagen gir, som holdes borte fra barnehagen, men det bi-

drar også til en direkte motarbeidelse av det målet Stortinget gang på gang sier man er enig i, nemlig at flere av dem med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn, særlig mødrene, skal få en mulighet ute i arbeidslivet. Dette er bl.a. bakgrunnen for at arbeidsgiverforeningen Spekter, f.eks., anbefaler at kontantstøtten bør avskaffes. Valgfriheten fikk vi gjennom det vedtaket Stortinget fikk gjennom under den daværende Bondevik-regjeringen, nemlig en barnehageutbygging med 170 000 flere plasser, 50 000 flere ansatte og makspris. Det var det som ga kvalitet ? og det var det ikke Kristelig Folkeparti som sto i spissen for.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [12:12:06]: Jeg startet hovedinnlegget mitt med å si at når vi diskuterer likestillingspolitikk, kjenner jeg ofte på glede over at det jobbes bra i Norge på dette feltet, men også på mye avmakt over alt som gjenstår av arbeid, både her hjemme og utenfor landets grenser. Dette ble bekreftet i debatten i dag, synes jeg. I tillegg har det vært både sterke historier og mange eksempler på at det er mye som gjenstår, og mye vi som politikere ikke helt evner å få orden på når det gjelder likestillingen, samtidig som engasjementet for å bedre situasjonen har vært stort. Særlig gjelder det i forbindelse med vold i nære relasjoner og med hvordan det står til med likestillingen under koronakrisen. Det synes jeg har vært bra.

Det engasjementet mange partier har på dette området, gjør seg også gjeldende i form av en rekke løse forslag. Mankoen på god tid til å behandle konsekvensene av dem, samt det at en del av dem har budsjettmessige konsekvenser, gjør at Senterpartiet ikke kommer til å støtte alle. Men vi kommer til å støtte noen, nemlig nr. 7 og 8, fra SV, og nr. 10, fra regjeringspartiene. Og når vi støtter det fra regjeringspartiene, håper jeg regjeringspartiene også kan vurdere å støtte forslagene nr. 7 og 8, fra SV, samt merke seg de gode intensjonene i veldig mange av de andre forslagene.

Jeg har behov for å gi en stemmeforklaring til forslag nr. 1, fra Rødt. Her er også intensjonen god, særlig fordi det omhandler lønnsutviklingen i samfunnskritiske yrkesgrupper, og ja: En del av disse er spesielt kvinne-dominerte og lavtlønnede. Vi i Senterpartiet mener at en i forslaget heller burde ha bedt om at regjeringen anmodet partene i arbeidslivet om å gi lønnsløft her, og at de tar tak i det. Så jeg titter på ministeren og ber ham merke seg det.

Anette Trettebergstuen (A) [12:14:32]: Det er alltid viktig – og egentlig ganske artig – med likestillingsdebatt i denne salen. Behovet for dagens likestillingsdebatt, og for likestillingspolitikken akkurat nå, under denne krisen, er stort.

Men som i alle likestillingsdebatter vi har hatt her de siste årene, er det tydelige forskjeller mellom høyresiden og venstresiden. Høyresiden, som nå også favner partiene Venstre og Kristelig Folkeparti, har veldig mange gode innlegg med oppriktige bekymringer og riktige påpekninger av de områdene i det norske samfunnet hvor vi mangler likestilling, og både fine og skremmende anekdoter over egne og andres opplevelser av å være fri eller ikke fri. Men ingen får mer frihet av at vi står og prater om hvor viktig det er at de får det. Likestilling kommer ikke av seg selv – det har den aldri gjort, og det kommer den aldri til å gjøre. Det er politikk som beveger verden framover, konkrete tiltak.

Det er faktisk ikke sånn at vi svartmaler situasjonen når vi i denne sal påpeker at på mange parametere går Norge nå tilbake på likestillingen. Den er satt i revers på noen områder. Også på LHBTI-feltet har vi falt dramatisk, og det er seks konkrete politikkområder som FN sier at vi må rydde opp i før de mener at skeive har gode nok levekår i Norge. På kjønnslikestillingsfronten ellers handler det om kvinners rett til å bestemme over egen kropp, og der vet vi hva regjeringen har gjort. Det handler om at veldig mange damer ikke er økonomisk fri, og koronakrisen setter forstørrelsesglasset på det. De jobber deltid, de er midlertidig ansatt, de har fått presset arbeidstid, de får ikke etablert seg, de får ikke huslån, de er ikke økonomisk fri. De har problemer med netthets, seksuell trakassering og vold – jeg kunne ha nevnt utfordringer i fleng.

Problemet er at ingen av disse utfordringene løser seg så lenge man ikke kommer med konkret politikk, og denne regjeringen har svekket og kuttet i politikk som virker for likestilling, og ellers ikke tatt noen nye initiativer. Alt det som statsråden peker på her i dag, enten det er kjønnsuttrykk i straffeloven eller andre ting som er blitt gjort, er blitt gjort etter pålegg fra Stortinget.

Jeg håper at statsråden tar med seg det engasjementet han hadde for likestillingssaken da han var stortingsrepresentant, og ikke ser seg fornøyd med sin egen regjeringssamlede vilje til å bringe likestillingen framover – for da kommer vi ikke til å komme langt.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [12:17:42]: Det er kanskje på sin plass, etter det som var nærmest dommedagsprofetier fra Arbeiderpartiet om regjeringens likestillingsarbeid, å minne om alle handlingsplanene som likestillingsministeren nevnte i sin redegjørelse. Jeg vil også minne om at vi ligger på andre plass på det mest anerkjente likestillingsbarometeret. Det ergrer meg egentlig at Island ligger foran.

Det handler mye om kvinner og lønn. Når en mann tjener 100 kr, tjener kvinnen 87 kr. Kvinner er altså ikke lønnsledende. Dette handler i stor grad om kvinners

deltagelse i næringslivet. Det handler om det som flere har vært inne på her, at vi har få kvinnelige gründere – kvinner som vil lede sin egen arbeidsplass og være sjef. Det handler igjen om det kjønnsdelte arbeidsmarkedet.

Jeg vil minne om handlingsplanen for kvinnelige gründerskap, som ble lansert høsten 2019, som har 13 helt konkrete tiltak for nettopp å øke kvinnelig entreprenørskap. Det er litt trist at det er kun 14 pst. av kvinnene som søker om etableringsstøtte. Her trenger man et skikkelig puff, og den handlingsplanen er med på å gi det.

Et av puffene som handlingsplanen omtaler, er entreprenørskap. Vi vet at det er et stort engasjement blant jenter når det gjelder entreprenørskap i ungdomsskoler og studententreprenørskap, men det skjer noe på veien når man velger sine yrker. Her må vi gå inn i skolen og få både lærere og næringsliv til å være aktivt deltagende i skolen. Vi må få flere kvinnelige rollemodeller som står fram.

En liten kommentar til kvinner og deltidsstillinger: Her vil jeg oppfordre særlig Oslo kommune, som vel er en av dem som leder når det gjelder bruken av deltidsstillinger, særlig i pleie- og omsorgssektoren. Det er kommunene som er verstingene når det gjelder deltidsstillinger – det er ikke det private næringslivet.

Jeg vil også rette opp noe: Regjeringen og Høyre har ikke sagt nei til å forby konverteringsterapi. Tvert imot vil regjeringen legge fram en sak om dette i Stortinget.

Kari Henriksen (A) [12:20:42]: Det har vært en god debatt, og det har vært fokusert på mange viktige forhold. Til slutt har jeg bare lyst til å trekke fram det helhetlige samfunnsbildet som likestilling er en del av, og som vi kanskje overser noen ganger.

Det har vært snakk om inkludering og fellesskap for kvinner, for homofile og for funksjonshemmede. Men så er det disse små tingene som kommer til uttrykk, og som egentlig er litt uforståelige. Når Arbeiderpartiet f.eks. fremmer forslag om å inkludere hatytringer i lovbestemmelsen om tros- og livssynssamfunn som et kriterium for å kunne få tilskudd, så er ikke det noe å stemme for. Da høyre regjeringa kuttet 3 mill. kr over natten til KABB – Kristent Arbeid Blant Blinde og svaksynte – var ikke det noe å tenke på. Kristelig Folkeparti var heldigvis ikke i regjering da, så de fikk reversert dette forslaget. Når vi snakker om briller til barn, handler det om likestilling, om inkludering og om å gi mennesker like vilkår.

Vi ser det når det gjelder å styrke frivillighetsfeltet. Nå er det et ordføreropprør for å styrke frivilligheten. Hva er det frivilligheten gjør mest? De organiserer og legger til rette sånn at alle mennesker skal få delta ut fra de forutsetningene de har.

Kutt til unge uføre: Gir det unge uføre større eller færre muligheter til å delta på lik linje med alle andre på de arenaene der de selv ønsker å være til stede? Syketrygden, som ble nevnt her, og som Venstre vil endre, 600 000 kr til en medisintelefon for blinde – det er småpenger, en lukttablett til personer med utlagt tarm – det er mange små ting. Men noe som er veldig viktig for at et samfunn skal fungere og være likestilt, er at det også i de små tingene og i den helhetlige politikken er en politikk som hele tiden fremmer det med å inkludere.

Dette er bekymringsfullt, for hvis vi ser signalene som kommer utenfra, de mest høyrekonservative signalene, er det mer nasjonalisme, mer diskriminering, mer hat og et snevrere samfunn? for de få privilegerte. Jeg håper at likestillingspolitikken i Norge skal fortsette å gå i fremste rekke, men det krever at en ser de brede tiltakene i en sammenheng.

Presidenten: Representanten Freddy André Øvstegård har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Freddy André Øvstegård (SV) [12:24:04]: Takk for en god debatt, men dessverre også en forutsigbar debatt. Den har vært preget av mange gode, engasjerte innlegg, men som vanlig står vi på venstresiden igjen alene om å fremme konkrete tiltak og konkrete forslag som faktisk fører til mer likestilling.

Jeg skal bare komme med en kort stemmeforklaring. SVs forslag om å invitere partene til dialog om anstendig lønn og arbeidsliv for kvinnedominerte yrker og SVs forslag om tiltak mot vold i nære relasjoner og evaluering av likestillingskonsekvensene av koronasituasjonen har inspirert, så det har kommet inn ganske likegyldende forslag fra andre partier. Derfor vil jeg orientere om at SV vil stemme for alle løse forslag i salen, og håper at flere partier gjør det.

Presidenten: Representanten Anette Trettebergstuen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Anette Trettebergstuen (A) [12:25:17]: Jeg blir egentlig litt lei av å bli beskyldt for å svartmale hver gang vi påpeker det statistikken så klart viser, at denne regjeringen øker ulikhetene i samfunnet, og denne regjeringen svekker likestillingen. Og dem det går ut over, er de menneskene som ikke får den friheten de skulle ha fått ivarettatt i livet sitt: de skeive som bankes opp, eller de damene som ikke får huslån, osv. Det hjelper ikke å snakke om handlingsplaner som ligger langt nede i en skuff. Vi vet at det hjelper ikke, det beveger ikke verden framover. Det eneste som gjør det, er å iverksette konkret politikk. Det gjør – nok en gang – opposisjonen i

dag gjennom løse forslag. Arbeiderpartiet kommer til å stemme for de fleste av dem, men en liten stemmeforklaring til noen forslag fra SV og Rødt, som går på lønn og lavlønnsyrker: Vi kan ikke stemme for forslag som blander seg opp i lønnsdannelsen – den skal være opp til partene.

Presidenten: Representanten Trond Giske har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Trond Giske (A) [12:26:35]: Det var komitélederens innlegg jeg hadde lyst til å gi en kommentar til, for det er bred enighet om at det er viktig med kvinnelige gründere. Det handler om å bruke hele det kreative og skapende potensialet i befolkningen og om like muligheter. Men at det skal være et vesentlig bidrag til utjevning mellom menn og kvinner, tviler jeg sterkt på.

Menn har 134 mrd. kr mer i nettoformue enn kvinner. Menn eier 80 pst. av aksjeverdiene på Oslo Børs, menn har 53 mrd. kr mer i kapitalinntekt, og 81 pst. av dem som tjener mer enn 1 mill. kr i Norge, er menn. Så det som virkelig skaper utjevning mellom menn og kvinner, er å skape utjevning mellom rike og fattige. Hvis en får kutt i formuesskatt, kutt i toppskatt, mer privatisering av det som eies av staten, får en større forskjeller mellom menn og kvinner. Derfor er en god sosialdemokratisk fordelingspolitikk også god likestillingspolitikk.

Presidenten: Representanten Kristin Ørmen Johnsen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [12:27:47]: Jeg bare merker meg at man fra Arbeiderpartiets side tenker at alle handlingsplanene som ble foreslått, ligger i en skuff. Det gjør de ikke. Men hvis Arbeiderpartiet ikke ønsker flere handlingsplaner, får vi minne dem om det neste gang Arbeiderpartiet fremmer det.

Så til representanten Giskes innlegg. Det vi trenger, er flere kvinnelige gründere, å etablere næringslivsledere og flere kvinnelige millionærer i Norge. Det skaper verdier, det er det vi ønsker.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er Stortinget klar til å gå til votering over sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1, debattert 30. april 2020

Debatt om kultur- og likestillingsministerens redegjørelse om status i arbeidet med å fremme likestilling og mangfold i alle sektorer

(Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 28. april 2020)

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt ti forslag. Det er

- forslagene nr. 1–3, fra Bjørnar Moxnes på vegne av Rødt
- forslagene nr. 4–9, fra Freddy André Øvstegård på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 10, fra Kristin Ørmen Johnsen på vegne av Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti

Det votes over forslag nr. 1, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen å gå i dialog med partene i arbeidslivet om lønnsutvikling i samfunns-kritiske yrkesgrupper, spesielt kvinnedominerte og lavtlønte yrker, for å finne ut hva staten kan bidra med av bevilgninger for å sikre lønnsløft.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 81 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.36.21)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 2 og 3, fra Rødt.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om økte midler for å styrke bemanningen i barnehage og skole, samt sikre tilstrekkelig med renholdspersonale i forbindelse med gradvis gjenåpning av skoler og barnehager.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen følge oppfordringen fra FNs generalsekretær om å inkludere beskyttelse av kvinner som del av tiltak mot koronapandemien, og sikre ekstramidler til arbeid mot vold i nære relasjoner.»

Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Rødt ble med 56 mot 32 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.36.42)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 4 og 9, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen raskt fremme forslag til tiltak for kvinnedominerte yrker som særlig rammes av koronasituasjonens konsekvenser for økonomi og arbeidsliv i egen sak for Stortinget, inkludert tiltak for økt heltid, igangsette langsiktige forsøk med redusert arbeidstid, øke bemanningen og starte dialog med partene om lønnsløft for kvinnedominerte yrker i offentlig sektor, samt særlige tiltak innen kvinnedominerte bransjer i privat sektor slik som servicenæringer.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å inkorporere FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne i menneskerettsloven, for å gi konvensjonen forrang i norsk rett.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 81 mot 8 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.37.02)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 5 og 6, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen se til at arbeidet mot vold i nære relasjoner prioriteres av politiet og andre relevante aktører gjennom å øremerke midler til politiets arbeid med vold i nære relasjoner, implementere verktøyene PATRIARK og SARA i alle politidistrikt, og at en andel av de nye stillingene til politiet som følge av koronakrisen skal gå til politiets arbeid mot vold i nære relasjoner, og om nødvendig komme tilbake til Stortinget med sak om dette.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen iverksette en ekstraordinær sektorovergripende innsats mot vold i nære relasjoner som følge av koronasituasjonen, særlig for bedre samhandling mellom relevante aktører som politi, krisesenter, barnevern, skole og helsetjenesten.»

Arbeiderpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 55 mot 33 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.37.22)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 7 og 8, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i fremtidig evaluering av de sosiale konsekvensene av smittevernstilltakene, inkludere evaluering og innhenting av kunnskap om konsekvensene for likestilling, deriblant vold i nære relasjoner og likestilling i arbeidslivet.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen se til at Norge internasjonalt tar på seg en pådriverrolle mot at koronasituasjonen utnyttes til å hindre seksuell og reproduktiv helse og rettigheter, som abort, og at utviklingspolitikken tar høyde for at særlig kvinner rammes av pandemiens økonomiske konsekvenser.»

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 46 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.37.42)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 10, fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen kartlegge effekten av koronakrisen på likestillingsfeltet, og komme tilbake til Stortinget med resultater og funn på egnet måte.»

Samtlige partier har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Kultur- og likestillingsministerens redegjørelse om status i arbeidet med å fremme likestilling og mangfold i alle sektorer, vedlegges protokollen. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 2 [12:38:09]

Referat

1. (291) Statsministerens kontor melder at
 1. midlertidig lov om forvaltning av personell i Forsvaret for å avhjelpe konsekvenser av covid-19 (Lovvedtak 85 (2019–2020))
 - er sanksjonert under 29. april 2020
 2. (292) Meddelelse fra statsministerens kontor, datert 29. april 2020, om forskrifter fastsatt i medhold av koronalovent § 2
 - Enst.: Nr. 1 og 2 vedlegges protokollen.
 3. (293) Endringer i barnelova (digital erklæring av farskap) (Prop. 97 L (2019–2020))
 - Enst.: Sendes familie- og kulturkomiteen.
 4. (294) Lov om finansavtaler (finansavtaleloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger nr. 125/2019 og 130/2019 av 8. mai 2019 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/17/EU om kredittavtaler for forbrukere i forbindelse med fast eiendom til boligformål (boliglåndirektivet) og delegert kommisjonsforordning (EU) nr. 1125/2014 (Prop. 92 LS (2019–2020))
 - Enst.: Sendes justiskomiteen, unntatt B, som sendes justiskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for utenriks- og forsvarskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.
 5. (295) Endringer i statsborgerloven (krav om ferdigheter i norsk muntlig) (Prop. 98 L (2019–2020))
 - Enst.: Sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.
 6. (296) Nokre saker om luftfart, veg og post (Prop. 95 S (2019–2020))
 - Enst.: Sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.
 7. (297) Endringer i folkehøgskoleloven, barnehageloven og voksenopplæringsloven m.m. (samleproposisjon) (Prop. 96 L (2019–2020))
 - Enst.: Sendes utdannings- og forskningskomiteen.

Presidenten: Dermed er sakene på dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.39.

